

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Problematika zvládnání násilí na stadionech v rámci krizového řízení

The issue of coping with stadium violence in case of crisis management

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Vedoucí práce: PhDr., Mgr. Dana Rebeka Ralbovská, Ph.D.

Tomáš Chlapec

Kladno, květen 2016

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Tomáš Chlapec**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Problematika zvládnutí násilí na stadionech v rámci krizového řízení**
Téma anglicky: The Issue of Coping with Stadium Violence in Case of Crisis Management

Zásady pro vypracování:

Předmětem bakalářské práce bude přiblížení psychologie davu z pohledu krizového řízení, konkrétně problematika diváckého násilí na stadionech, možnosti zvládnutí hromadné jednání a následně vytvoření řešení těchto mimořádných událostí využitelných v práci s davem. Bakalářská práce bude rozdělena na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části se budeme věnovat definování základních pojmů, které úzce souvisejí se zpracovávanou problematikou psychologie davu a krizovým situacím. V praktické části bakalářské práce bude provedeno šetření pomocí nestandardizovaného anonymního dotazníku, který bude distribuován sportovním fanouškům (v počtu nejméně 50 respondentů). Výsledky budou následně zpracovány a v rámci diskuze bude provedena komparace námi dosažených výsledků s výsledky jiných autorů. V závěru budou uvedeny doporučení pro praxi.

Seznam odborné literatury:

- [1] SOPÓCI, Ján, Kolektívne správanie a sociálne hnutie, Univerzita Komenského, 2004, ISBN 978-80-2231-905-8
- [2] NAKONEČNÝ, Milan, Sociální psychologie, Academia, 2009, ISBN 978-80-200-1679-9
- [3] REICHEL, Jiří, Kapitoly systematické sociologie, Grada, 2008, ISBN 978-80-247-2594-9
- [4] MIKŠÍK, Oldřich, Hromadné psychologické jevy, Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0930-4

zadání platné do: 11.09.2017
Vedoucí: PhDr. Mgr. Dana Rebecka Ralbovská, Ph.D.
Konzultant: Mgr. Matěj Tejmar

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.02.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem **Problematika zvládnutí násilí na stadionech v rámci krizového řízení** vypracoval samostatně a použil k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k bakalářské práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu §60 Zákona č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 20. Května 2016

.....
Tomáš Chlapec

Poděkování

Chtěl bych touto cestou velmi poděkovat mé vedoucí PhDr., Mgr. Daně Rebece Ralbovské, Ph.D. za cenné rady a nápady, které mi během zpracovávání bakalářské práce poskytovala. Také za její trpělivost, vstřícnost a ochotu.

ABSTRAKT

Obsahem mé bakalářské práce je problematika psychologie davu, konkrétně diváckého násilí na stadionech z pohledu krizového řízení. Tedy přinést celistvý pohled na problematiku násilí na sportovních akcích. Práce je zaměřena na zjištění motivace k sympatizování se skupinami, jako jsou ultras, hooligans a rowdies. Na zmapování důvodu návštěvy sportovních akcí, stavu bezpečnosti na sportovních stadionech a zjištění povědomí o projevech hooligans. V části teoretické jsou vymezeny a popsány základní pojmy, které se týkají oblasti psychologie a krizového řízení. Dále je charakterizována psychologie davu, rozdělení a popsání diváků na fotbalových stadionech a samotné opatření proti diváckému násilí. V části výzkumné jsou jasně vymezeny cíle a hypotézy a následně objasněny metody a výzkumný vzorek. Empirický výzkum měl za cíl zjistit, za jakého fotbalového diváka se respondenti považují a zda souhlasí s tvrzením, že projevy skupin hooligans patří ke sportovním akcím. Zjistit, zdali diváci v publiku využívají anonymitu davu k uvolnění svých emocí, popřípadě zjistit pocit či úroveň bezpečnosti a povědomí diváků o aktivitách skupin ultras, hooligans a rowdies. Výsledná data jsou přehledně zpracována pomocí grafů a tabulek. V diskuzi je vykonáno porovnání námi zpracovaných výsledků s jinými výsledky dalších autorů. Závěrem jsou shrnuty všechny výsledky a cíle práce.

Klíčová slova: psychologie davu, násilí, diváci, krizové řízení, stadion

ABSTRACT

My Bachelor Thesis focuses on the issues of Crowd psychology, namely, spectator violence at stadiums, from the viewpoint of crisis management. In other words, an integrating view of violence at stadiums. The thesis tries to identify incentives for supporting groups like ultras, hooligans, and rowdies, describe reasons for attending sports events, study security at stadiums, and survey awareness about hooligan manifestations. The theoretic part defines and describes the basic notions concerning psychology and crisis management, characterises the crowd psychology, classification and description of spectators at football stadiums, and measures taken to prevent spectator violence. The research part clearly defines the methods and the survey sample. Our empirical survey was aimed at finding out what type of a spectator the respondent classifies him/herself and whether s/he agrees with a statement that hooligan manifestations are inseparable from sports events; whether spectators make use of anonymity to release their emotions, and possibly at establishing the level of security and awareness of activities pursued by such groups as ultras, hooligans, and rowdies. The resulting data are processed into the form of charts and tables. Our discussion compares our results with those of other authors. In the conclusions, all goals and results of the thesis are summed up.

Key words: crowd psychology, violence, spectators, crisis management, stadium

Obsah

1	ÚVOD	9
	<i>TEORETICKÁ ČÁST</i>	10
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	11
2.1	Násilí, agresivita a agrese na sportovních akcích.....	11
2.1.1	Agresivita a agrese	11
2.1.2	Stres.....	12
2.1.3	Násilí	13
2.1.4	Asertivita.....	13
2.1.5	Hostilita.....	14
2.1.6	Rozdělení agrese	14
2.2	Krizové řízení.....	16
2.3	Krizová situace.....	16
2.4	Hromadné davové chování.....	17
2.5	Pojem dav.....	17
3	PSYCHOLOGIE JEDINCE A DAVU	18
3.1	Dělení davu	18
3.1.1	Le Bonovo dělení davu	18
3.1.2	Brownovo dělení davu	19
3.1.3	Davisovo dělení davu.....	20
3.2	Dav a jedinec.....	21
3.2.1	Roztroušený pocit zodpovědnosti	22
3.2.2	Skupinová konformita.....	22
3.2.3	Deindividuace	23
3.2.4	Dojem anonymity.....	24
3.3	Jev hromadné erupce.....	24
3.3.1	Výbuch davové agrese	24
3.3.2	Panika.....	25
3.3.3	Masová hysterie	25
4	DIVÁCI NA STADIONECH	26
4.1	Násilí diváků	26
4.2	Typologie diváků na fotbalových stadionech.....	27
4.2.1	Diváci	28
4.2.2	Fanoušci	28

4.2.3	Skupina ultras.....	28
4.2.4	Skupina hooligans	29
4.3	Hooligans z hlediska sociologie a psychologie.....	30
5	OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ.....	32
5.1	Policie České republiky.....	32
5.1.1	Pořádkové jednotky policie ČR.....	32
5.1.2	Antikonfliktní tým policie ČR.....	33
5.1.3	Městská policie.....	34
5.2	Opatření fotbalových klubů.....	34
5.3	Pořadatelská služba	35
5.4	UEFA, FIFA.....	35
5.5	Fotbalová asociace České republiky	36
	<i>PRAKTICKÁ ČÁST</i>	37
6	CÍLE PRÁCE.....	38
7	METODIKA	39
7.1	Popis výzkumného šetření.....	39
7.2	Stanovení výzkumného vzorku	39
7.3	Výzkumný nástroj.....	39
7.4	Stanovené hypotézy	40
8	PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	41
8.1	Vyhodnocení údajů z dotazníku.....	41
8.2	Vyhodnocení cílů práce.....	60
8.3	Vyhodnocení hypotéz.....	60
9	DISKUZE.....	63
10	ZÁVĚR	66
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	67
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	72
	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK	73
	SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ	74
	SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍLOH	75

1 ÚVOD

*„Davý nikdy nežízni po pravdě; odvracejí se od skutečnosti, které se jim nelíbí
a zbožňují raději klam, když je oslňuje. Kdo v nich umí vzbudit iluze,
ovládne je velmi snadno; kdo se je snaží zbavit iluzí,
stane se vždy jejich obětí.“*

Gustave Le Bon

Člověk se shlukoval do skupin už od pradávna. Skupiny se vytvářely za účelem ukázky síly, vyjádření svého názoru či jen jako součást sociálního života. Jako příklad kde se velmi často lidé shlukují, je při vyjádření názoru na různých demonstracích, při poslouchání své oblíbené hudby na koncertech, či sledování fotbalového utkání. Těmto velkým skupinám se říká dav. Každý člověk se určitě stal během našeho obvyklého života součástí davu alespoň jedinkrát. Co tedy dav jako takový je a jak nás dav ovlivňuje?

Jak jsem se zamyslel nad touto otázkou, hned mě napadlo, že tématem mé práce bude psychologie davu, tedy přímo zvládání násilí na stadionech v rámci krizového řízení. Jednak k této problematice mám velice blízko, protože se už od mala aktivně věnuji sportu a hraju za fotbalový tým. Vzhledem k tomu dokážu posoudit, jak se takový dav může projevovat a co dokáže. Také mě zajímá celková psychologie člověka a davu. Psychologie není jednoduchá, ale pomáhá nám zjistit, jak následně můžeme s davem pracovat, nebo jak ho můžeme ovlivňovat. Nejvíce mě zajímala otázka, jak samostatný jedinec, který je jinak klidný a nevýrazný, se v davu může přeměnit na divokého až agresivního člověka. Co přinutí daného člověka změnit až tak moc své chování a zda lze tento jev nějakým způsobem eliminovat či alespoň zmírnit.

Témata jako jsou psychologie davu, násilí na stadionech, hooligans a další, jsou velmi často skloňována. V mém blízcím se profesním životě v rámci krizového řízení jsou tyto témata pro mě velmi zajímavá a atraktivní. V budoucnu bych se rád dále a více věnoval tomuto tématu a rozvíjel tak své znalosti o problematice davu a násilí s ním spojené v rámci krizového řízení.

TEORETICKÁ ČÁST

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

2.1 Násilí, agresivita a agrese na sportovních akcích

Každý z nás je vystaven takřka den co den agresivitě. Toto chování ovšem každý pokládá za zneklidňující a nemilý. I vzhledem k tomuto postoji k agresivitě a násilí se v každodenním životě jen obtížně zvládneme vyhnout. Například válka, násilí, vražda, únos, vydírání, to vše dnes zaplňuje mediální svět. Ve sportovní rovině narazíme na mnoho negativních fenoménů, do kterých podstatně patří agresivita a násilné projevy. Nicméně agresivní projevy nemusí projevovat jenom hráči na hřišti, ale také návštěvníci utkání.

2.1.1 Agresivita a agrese

Agresivitu lze definovat jako „*verbální či fyzické chování založené na záměru ovládat, řídit či zranit jinou osobu*“ (Sekot 2008, s. 122).

Ve sportovním světě se obvykle shledáváme s agresivitou, kterou společnost toleruje a akceptuje. U určitého druhu sportu, například boxu, je agresivita bezprostřední nutnou podmínkou pro výhru, u jiných je agresivita tolerována, jestliže není v nesouladu s vymezenými pravidly. Ostatní sporty, kde se ukazuje agresivita, jde o překonání bariér při cestě k vítězství. V obdobných situacích se používá ukázka síly, výhružky, či zastrašování protivníka. Mezi takové sporty patří fotbal a lední hokej. Předpisy ovšem přímo definují, zda jde o přijatelný, či nepřijatelný výraz agrese.

„Z mnohých typů agrese můžeme odlišovat agresi přímou a nepřímou, skrytou a otevřenou, verbální a fyzickou, sociální a nesociální apod. S agresi úzce souvisí násilí, pod kterým rozumíme neoprávněné použití síly proti někomu nebo něčemu.“ (Leška, 2004, in Sekot, 2004, s. 151).

Je plno definic agrese a vznikly tak v důsledku velké škály projevů agrese. Závisí to především z jakého úhlu pohledu a kteří vědci tuto problematiku řešili. Slovo agrese primárně vychází z latinského „*ad-gredior*“. Toto slovo znamená ovládnout, vzít, přijít blíž, útočit, či získat něco na základě násilí. Dnes je agrese brána jako nenávistné chování, napadání, útočnost osoby vzhledem k objektu, ať už se jedná o věc, osobu ba i myšlenku. Jednu z mnoha definic uvádí psychologický slovník (2000), kde je agrese chápána jako zvláštní druh výbojného chování, vyjádření nenávisti vzhledem různorodým objektům, nebo záměrný útok proti osobě nebo věci, která překáží v cestě pro dosažení potřeb.

2.1.2 Stres

Pojem stres můžeme vymezit jako aktivování organismu směřující k agresii nebo úniku, nepříznivému či příznivému řešení potíží a oproštění se od stresoru. Stresorem je škodlivý, cizorodý prvek, který má za následek vznik stresové reakce. Četnost stresové reakce jde rozčlenit na kladnou, která způsobuje činnost, motivaci i lepší hodnocení, opakem je záporná, která zapříčiní pokles činnosti (Chalupa, 2012). Stres vzniká v důsledku nezažitých událostí, když se organismus přizpůsobuje jisté změně (Pospíšil, 2007).

V průběhu stresu se aktivuje adaptační syndrom, který je tvořen třemi fázemi. První fáze je poplachová, která upozorňuje na poškození niterního okolí organismu. Druhá fáze je rezistence, ve které si organismus zvykl na stres. Třetí fáze je vyčerpání, které se aktivuje, pokud fáze rezistence je nedostačující, následkem může být kolaps adaptační způsobilosti (Vodáčková, 2007). Stres má velký vliv na jedincovi poznávací schopnosti, jako jsou například porozumění, uvědomování a pamatování. Následkem toho je, že chápání osob zasažených konkrétní událostí je nejmenší a reakce na ní není shodná (Brečka, 2009).

Následky stresu lze rozdělit na:

- **Akutní stresová reakce**

Na neobyčejné věci každý projevuje reakci jiným způsobem. Můžeme říci, že jde o reakci na psychický anebo tělesný stres, který zapříčinila neobvyklá událost u jedince. Může vzniknout během hodiny a převážně trvat pár hodin i dnů. Aktivátorem je převážně zranění, útok, znásilnění, živelná katastrofa nebo smrt blízké osoby. Důsledky nastávají okamžitě (Andršová, 2012).

Obranná reakce typu A (aktivní reakce – útok) – Tato reakce spočívá v tom, že osoba je schopna okamžitě uvést v činnost svou energii za účelem se ochránit. Následně je u osoby možné sledovat: zrudnutí obličeje, nápor tepla, zrychlení pulsu a dýchání, třes, brek, povyk, útočnost, v některých případech se může vyskytnout i smích apod.

Obranná reakce typu B (pasivní reakce – ustrnutí, mrtvý brouk) – S touto reakcí se setkáváme jen málokdy a většinou u velmi vážných situací. Osoba usiluje takovým to způsobem o ochranu před svými emocemi, které mohou být tak intenzivní, že by je nezvládla unést a tak usiluje je držet pod pokličkou. Následně je možné

sledovat osobu bez mimických projevů, dezorientovanou, ztuhnutou apod. (Vodáčková, 2007).

- **Posttraumatická stresová porucha**

Tato porucha je opožděná a prodloužená odpověď na nějaký traumatizující podnět, proto ji nazýváme posttraumatická. Určuje se zhruba do šestého měsíce po události, avšak pro stanovení diagnózy musí příznaky přetrvávat alespoň jeden měsíc (Baštecká, 2005).

2.1.3 Násilí

Násilí lze obecně definovat jako využití síly proti cizí osobě. Ovšem je mnoho vymezení, které jsou ve směsi velmi podobné.

Z hlediska sociologie lze násilí vymezit jako použití nepřiměřené tělesné síly, která může být eventuálním zdrojem nebo příčinou poranění a ničení (Sekot, 2008). Další z možných definic vymezuje násilí jako využití svých sil k přemožení odporu (Hartl, 2000).

Světová zdravotnická organizace (WHO) pokládá násilí za využití tělesné síly, či moci proti své osobě, cizímu jedinci nebo skupině osob a proti organizaci, která směřuje nejspíše ke zranění, úmrtí, či k psychické újmě (www.who.int).

Pojetí násilí je obvykle považován za synonymum agrese, především v odvětví společenských vztahů, jako násilí odehrávající se v domácím prostředí. Častokrát pak může dojít k nepochopení, proto v této souvislosti je pojetí násilí v tomto odvětví nadbytečné. Patrně z této příčiny pak dochází u odborníků k porozumění násilí jako určitá forma agrese. Na základě toho se násilí pak vymezuje jako tělesná agrese s vážnými následky (Anderson, Huesmann, 2003, in Výrost, 2008). Z výše popsaného se dá vyvodit, že veškeré násilí je rovněž i agresí. Oproti tomu ne vždy agrese musí být násilím.

2.1.4 Asertivita

Asertivita je obvykle chápána jako metoda mezilidské komunikace. Konat asertivně potom znamená jednat spontánně, umět ovládat své emoce, vyslovit pocity, touhy a úsudky. Hlavní je dokázat přiznat svojí chybu, akceptovat názory druhých, ale nedopustit současně manipulovat sebou (Blahutková, Pacholík, 2011).

Obvykle může docházet k prolnutí nebo dokonce k výměně asertivity za agresivitu, v případě že za vstřícné jednání se pokládá sebeprosazování při získávání

svých snů, či snaha dosažení společenské dominance a dohledu nad jednáním druhých (Výrost, 2008).

Mezi další výstižné rysy asertivního jednání spadá dokázat stát za svými úsudky, dokázat říci ne, tak aby to všem ostatním bylo srozumitelné a bez dojmu viny. Asertivita značí způsobilost prosadit své názory beze stop patrné agresivity. Důležité jsou jisté úrovně sebejistoty, sdělovacích a společenských schopností, které se následně mohou hodit zrovna k prosazení svých názorů a současně k toleranci proseb, dojmů a zájmů druhých. Nepochybně sem lze zařadit i schopnost vzdorování nátlaku a vhodně dávat najevo své pocity, ať už příjemné nebo nepříjemné (Hartl, 2000).

2.1.5 Hostilita

V podobných souvislostech jako například agresivita a agrese se mnohokrát užívá pojem hostilita. Tyto výrazy jsou si zřejmě velmi blízké, ale jdou srozumitelně rozlišit. Agresivita se vztahuje na určité poškozování, ovšem hostila, vystihuje nějakou pózu, či stanovisko k druhému jedinci. Hostilita se vyznačuje nenávistnou pózou proti lidem, záporným vyjadřováním a touhou neúspěchu nebo nemoci jiným lidem. Na základě je hostila slučována s agresí a pokládá se za její původ. Pokaždé tomu však není tak. Hostilita nemusí pokaždé vyústit v agresivitu (Výrost, 2008).

„Projevy nepřátelství neboli hostility vyjadřují trvalou tendenci nepřátelsky myslet a nepřátelsky jednat, a to až k hranici agrese“ (Sekot, 2006, s. 69).

Hostilita může označovat nenávistný postoj proti sobě nebo někomu jinému, který na základě toho dává najevo nenávistným jednáním a agresivitou (Psychologický slovník, 2000).

Velice obecnou definici uvádí Výrost (2008), který definuje hostilitu jako obecně nenávistný postoj používající proti lidem.

2.1.6 Rozdělení agrese

Agrese může být rozdělena mnoha způsoby. Máme kritéria, podle kterých rozdělení vybíráme. Záleží tedy na tom, jakým se autor zabýval kritériem a pohledem. Proto jsem si vybral pár dělení od různých autorů, které zde uvedu.

Erich Fromm (2007) rozděluje agresi na maligní a benigní. Kritéria pro jeho dělení byly příčiny pro vznik dané agrese.

- **Maligní agrese (zhoubná)** vzniká neúměrným zklamáním z našich životních potřeb. Tato agrese se objevuje pouze u daného člověka a jedině důsledkem špatných sociálních podmínek. Nepojednává se o ochranu proti nebezpečí, není evolučně naprogramovaná. Maligní agrese nám narušuje společenské normy a tímto způsobem biologicky škodí.
- **Benigní agrese (nezhoubná)**, která především slouží k přemožení překážek na cestě za ukojením našich potřeb a ochraně zájmů. Mluvíme o reakcích během ohrožování existencionálních zájmů. Je evolučně naprogramovaná a najdeme ji jak u zvířat, tak i lidí. Nejedná se o samovolnou reakci, nevzniká žádné hromadění, ani následné stupňování. Je odezvou na momentální impuls a její profil je obranný. Jsou dva způsoby, kterými odstraňuje ohrožení. První možný způsob je zničení a druhý způsob je odstranění příčiny. Toto chování má za cíl zachování života.

Fromm (2007) ji dále rozděluje nezhoubnou agresi podle souvislosti, motivace a úmyslu na 5 typů:

- **Agrese neúmyslná**, jedná se o poškození ostatních jedinců neúmyslně.
- **Agrese hravá**, kde základním motivem a smyslem je hra.
- **Agrese tzv. sebeprosazení**, tato agrese slouží především k prosazení hlavně sebe ve společnosti.
- **Agrese obranná**, tedy jak už napovídá název, tato agrese je reakce na nějaké ohrožení.
- **Agrese instrumentální**, slouží k vyhovění našich potřeb a k dosahování určitých cílů.

Dále Blahutková a Pacholík (2011) dělí agresi do 5 typů:

- **Altruistická agrese**, která je zaměřená pouze na obranu a ochranu ostatních lidí v okolí. Uvádějí jako příklad agresi matky, která je schopna chránit své dítě za jakoukoliv cenu i cenu ztráty svého života.
- **Anticipující agrese** je odpovědí organismu za účelem ochránit své území proti vetřelci.
- **Instrumentální agrese**, kterou máme následkem učení, tedy je naučená, získaná. Nejčastěji ji najdeme u sportovců a profesionálních vojáků.

- **Indukovaná agrese**, která je většinou vyvolána se záměrem sledovat agresivní chování jiných lidí.
- **Přesunutá agrese** je převedena proti něčemu nebo někomu, kdo vůbec nemá nic společného s podněty, které přivedly daného člověka k podráždění agresivity.

Slepička a kol. (2011) popisuje dělení podle toho, proti jakému cíli (osoba, či předmět) je agrese tedy směřována, na:

- **Heteroagrese**, je namířena proti jiné osobě, či sportovci.
- **Autoagrese**, je zaměřená jedincem vůči sobě.
- **Přenesená agrese**, která se projevuje na dostupných předmětech (např. vybavení stadiónu).

2.2 Krizové řízení

Krizovým řízením podle zákona č. 240/2000 Sb., O krizovém řízení (dále jen krizový zákon) se rozumí: „*souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.*“

Krizové řízení znamená ucelený souhrn postojů, názorů, znalostí, návrhů, postupů, nařízení a souvislostí užívaných ve stupňovaném a činnostně propojeném systému s příslušnými orgány veřejné správy, právníckými a fyzickými osobami. Hlavním cílem krizového řízení je snížení (zamezení) potencionálnímu vzniku krize (způsobem prevence i opravou krizových situací v souvislosti s efektivním protikrizovým zásahem) anebo (v situaci, když krize už vznikla) snižovat velikost škod a zkracovat čas trvání krize (Antušák a kol., 2003).

2.3 Krizová situace

Podle krizového zákona je krizová situace mimořádnou událostí s narůstajícím charakterem. Tedy nezadržitelně narůstá buďto nezávisle anebo v součinnosti s jinými mimořádnými událostmi. Začíná, zvětšuje se a působí pokaždé ve specifickém prostředí a společnosti na základě toho, jestli jsou a způsobu zakročení nástrojů k ustálení, tj. jestli budou přijata náležitá opatření (mimo jiné i vyhlášení některého z krizových stavů). Za krizovou situaci nejde považovat pouze situaci, při které je vydán krizový

stav. Vydání krizového stavu představuje a je zejména právní druh pro ovládnutí krizové situace. Dává možnost příslušným orgánům prosadit krizové metody a způsoby v bezprostřední souvislosti s charakterem a rozsahem krizové situace (zpravidla legislativní povinnosti, legislativní omezení a regulace). Krizovou situaci lze tedy definovat jako mimořádnou událost, která svou velikostí a mírou ohrožení vyvolává nestabilitu konkrétního prostředí a společnosti, požaduje uplatnění stabilizačních ustanovení na individuálních úrovních veřejné správy (Hendrych, 2008).

2.4 Hromadné davové chování

Hromadné chování se vymezuje neinstitucionalizovaností, zvláštností, nestálostí v následku změn v okolnostech a činností osob na tyto zvraty. Hromadné chování vymezují okolnosti situační (speciální požadavky na chování a ovlivňování), osobnostní (podmínky činně se vypořádat s událostí), sociální (skryté podmínky pro schválení a vývoj různorodých hodnot homogenizace) (Mikšík, 2005).

2.5 Pojem dav

Dav se definuje jako neočekávané, či záměrné prozatímní shromáždění velkého množství osob ve shodném prostoru, které propojuje vztah k jistému problému, jedinci nebo skupině. Dav nepovažujeme za společenské seskupení v sociologickém významu, ale za sociální agregát. Účast v davu ovlivňuje chování osob (takzvané davové nebo může být i kolektivní jednání), značně dochází k projevu imitace, dav je velice podléhavý vůči působení jiných osob, má tendenci ke vzniku hysterického chování. Chování osob je ovlivněno skrytím jmen a snížením společenských a rozumových kontrol (Geist, 2000).

I přesto, že hlavním rysem davu je velký počet osob, tak se dav označuje shodným myšlením a je si vědom své síly, proto je mocným nástrojem k dosažení svých snů a úsudků, které mají vliv na okolí.

3 PSYCHOLOGIE JEDINCE A DAVU

V jakémkoli davu se ztrácí naše osobnost a všechny dané myšlenky každého člena se obracejí jedním směrem. Jednoduše řečeno, dav je souhrn všech individuí, při kterém celá skupina má naprosto nové a odlišné vlastnosti, kterými se hodně odlišují od individuálních vlastností jedince. Jedinci mohou mít rozdílnou práci, hodnotu inteligence, způsob osobního života či odlišný charakter, ale danou okolností jsou přetvořeni na dav, kde získají takzvanou kolektivní duši, která lidem dovoluje jinak cítit, myslet a hlavně se chovat, než za vlastního osobního jednání. Náhodné shromáždění několika stovek lidí bez definovaného cíle nám stále nedává znaky takto organizovaného davu. Důležitou součástí je jeden směr myšlenek a citů, takže není zapotřebí, aby dav byl ve velkém počtu jedinců na daném místě. Proto se dav může tvořit z několika tisíců oddělených lidí, kde stačí spojení jakoukoliv náhodou, která spojí dojmy jedinců (např. národní událost). K těmto atributům pomalu přibývají další tzv. zvláštní vlastnosti a ty se přeměňují podle složení davu, až se může přetvořit celá jeho struktura (Le Bon, 2009).

3.1 Dělení davu

V dělení davů existuje více cest. Zmíním zde tři autory, kteří se s touto problematikou zabývali, a následně rozepíší jejich rozdělení. Jako první se o rozdělení davů postaral Gustavo Le Bon. Toto jeho dělení je velmi stručné, jednoduché a výstižné. Další druhé členění je od Browna a označuje se jako nejznámější. Poslední třetí členění vytvořil Davis.

3.1.1 Le Bonovo dělení davu

Francouzský sociolog, který rozčlenil davy na různorodý (tzv. heterogenní) a stejnorodý (tzv. homogenní) a také definoval svou teorii davového chování na:

- 1) **Heterogenní davy** jsou sestaveny z lidí, kteří nemají žádný společný znak, odlišují se (různá hodnota intelektu, vzdělání, rozdílné zaměstnání, způsob osobního života či odlišný charakter) a bez specifikovaného počtu osob.
 - **Anonymní dav** se vyznačuje úbytkem myšlení a odpovědnosti. Pocit moci, který poskytuje anonymita v davu, je neodolatelný a je poháněn základními instinkty a pudy každého jedince. Tímto způsobem se vytrácí pocit

odpovědnosti a lidé provádí věci, kterých za normálních okolností nejsou schopni. Jakákoliv akce, či pocit v davu je velmi roznášivá, protože funguje perfektní sugesce neboli ovlivňování. Dav se tyto podsunuté myšlenky pokouší okamžitě vykonat.

- **Neanonymní dav** oproti anonymnímu davu má pocit odpovědnosti, protože ho veřejnost zná a plně si uvědomuje a chápe svou pozici ve společnosti. Tyto davy ve většině případů mají rozhodovací moc a konají v mediálně sledovaných kauzách či ve věcech veřejných. (Le Bon, 2009)

2) **Homogenní davy** mají především navzájem společné prvky a blízkost území. U takových davů je předpoklad, že jedna či více vlastností bude ve skupině sdílených.

- **Sekta** je uskupení nebo strana, která předvádí nádhernou až spíše přehnanou zbožnost nebo oddanost jiné osobě, věci či názoru. Sekty používají techniky manipulující s lidmi k jejich přesvědčování a kontrole. Jsou různého zaměření, vzdělání, výchovy a původu (Cowan a kol., 2008).
- **Kasta** je název, který se používá pro skupiny v dnešní moderní společnosti, kde členové se cítí jak odlišná zvláštní vrstva. Jsou to například lékaři, soudci, akademici, důstojníci či duchovní. Často se tito lidé odlišují vlastním kodexem cti, profesní morálkou, sebepojetím a především tím, jak si umí skvěle hlídat, kdo se dostane mezi jejich řady (Jandourek, 2008).
- **Třída** je uskupení jedinců podobných sociálních pozic a statusů (vzdělání, životní styl, práva, autorita, prestiž, ale také i majetek či příjmy). Charakterizuje se podstatnou sociální mobilitou a vnitřní diferenciací. Z obecného pohledu na rozdíl od jednotlivců kasty a sekty můžeme říci, že nemají společné zaměstnání či přesvědčení (Malina, 2009).

3.1.2 Brownovo dělení davu

Tato nejznámější klasifikace davu od Browna pochází už z 20. st., kde byla základem demokratických států svoboda shromažďování a svoboda projevu. Dav nabýval v tu dobu nových nepoznaných forem a byl násilným tedy intenzivním problémem pro veřejnost.

Rozdělení je podle davové aktivity na aktivní a pasivní. Tyto davy jsou schopny se spontánně měnit a přecházet na druhý typ vlivem vnitřních i vnějších faktorů, jako jsou mimořádná událost či dezinformace.

- 1) **Aktivní** davy nejsou nijak organizované a poddávají se psychické nákaze (fronty, tlačence apod.). Může dojít k následujícím nepříjemným, bolestivým fyzickým kontaktům.
 - Expresivní (př. demonstrace, manifestace).
 - Únikové (př. panický dav).
 - Útočné (př. lynčující dav).
 - Získávací (nákupní horečka).
- 2) **Pasivní** davy tvoří jedinci, kteří něco očekávají a dychtí po informacích. Spadá sem například obecenstvo či posluchačstvo, které může být náhodné nebo záměrné (Nakonečný, 2009).

3.1.3 Davisovo dělení davu

Dělení probíhá podle vzniku davu a legality. Oproti Brownovi (2009) a Le Bonovi (2009) ještě přidává do členění nezákonný dav. Ten se liší svou nelegálností od sociálně a nahodile strukturovaného. Dělí se na:

- 1) **Náhodné davy** jak už sám název napovídá, vznikly nepředvídaně a neplánovaně, ale jsou spojené zájmem a místem.
 - Panické (př. útěk z budovy, která hoří).
 - Znepříjemňující neboli obtěžující (nastupování do autobusu, vlaku apod.).
 - Divácké (pozorování při autonehodě, shromáždění jedinců okolo jiné události).
- 2) **Sociálně strukturované davy** mají nějaký společný cíl, sociální blízkost a jsou uznávané (legalizovaný). Spadají pod ně tyto druhy davů.
 - Plánovaný expresivní dav (manifestace, demonstrace a diskotéka).
 - Posluchačstvo (sportovního utkání, návštěvníci divadelního představení, mše). (Petrusek, 2009).

3) **Nezákonné davy** jsou v nesouladu se zákonem. Motiv a chování je nezákonné už od počátku.

- Aktivní expresivní dav (nepovolené demonstrace, rebelující a loupící davy).
- Amorální dav (seskupení požívačů drog, opilecké výtržnosti) (Reichel, 2008).

3.2 Dav a jedinec

Základním rysem usměrňujícím skupinu lidí je sugestibilita. Dobrá většina osob ve skupině se podvoluje sugesci. Osoba ve skupině trácí sebekontrolu a adaptuje se tlaku prostředí nebo velitele, u osoby se zvyšuje nutnost nápodoby chování. Konformita a podřízení se vzhledem k autoritě vytváří společně výhodné prostředí pro zvednutí sugestivity osoby v davu.

Sugesce je charakterizována jako poutavé působení a ovlivňování člověka. Ovlivňuje se především vůle, myšlení, city, jednání, které ve většině případů probíhají mimo volní a rozumovou oblast. Toto je určitý postup psychického usměrňování jedince, nebo skupiny současně (skupinová sugesce). Postup, ve kterém jsou předávány nápady, dojmy a stanoviska přijímána spíše citově, bez rozumové kontroly. Tedy sugesce je budována do opaku k rozumovému přesvědčování podloženém na racionálním důvodu. Součástí sugesce je vše, co je předáváno znalostmi od druhých, převážně v pozici autority (kantoři, návodech, apod.). Domněnkou sugesce je emoční zaujetí, poddávat se sugesci je prostoduchý, ale spontánní vztah jedince k osobám a jejich dílům (myšlenkovým, uměleckým apod.). (Matoušková, 2013).

Pojem sugestivní vliv znamená vliv jistých nápadů, či osob, které přilákávají zájem a vzbuzují velké dojmy. Náchylnost důvěřovat anebo chovat se podle něčeho, co nám kdo řekne, způsobuje obzvlášť charakter interpersonálního postoje a sugestibilita ovlivňovaného jedince. Rozsah sugesce je osobitý, způsobena aktuální situací, životních poměrů, i působením skupiny.

Sugestibilita je charakterizována jako dostupnost sugesce, chápavost pro sugesci, náklonnost ji přijmout. Znamená to tendenci k přijímání myšlenek jiných lidí, větší působivost, schopnost poddat se sugesci. Sugestibilitu můžeme pokládat za příznak osobnosti (Ridley, 2013).

Nápodoba je úzce spojena se sugescí, vytváří hlavní rysy davu. Obzvláště nápodoba je aktivita spojena se společenským vzděláváním. Vzdělávání nápodobou záleží na sledování situací, při kterých vzniká pozitivní či negativní odměňování za určité aktivity. Osoby ve skupině většinou za jistých okolností mohou sledovat odměňování jiných osob za chování, které by za určitých událostí neschvalovali, avšak ve stanovených podmínkách za vyjadřování protichůdného chování může být dán trest. Příkladem může být třeba, jestliže jedinec objeví, že agresivní jednání u druhých směřuje k úmyslným výsledkům, tak následně bude útočné chování také využívat, aby docílil svých snů a úspěchů (Petrušek, 2011).

Vybití je moment, kdy se každý vevnitř davu zbavuje svých rozdílností a začíná se cítit stejný. Rozdílností se rozumí rozdíly postavení a rozdíly bohatství. Osoby jako jednotlivci si takových rozdílů velice všimají a na základě toho se od sebe vzdalují. Při vybití, v cenném momentu, kdy nedochází k žádným rozdílům mezi jedinci, nastává úleva (Canetti, 2007).

3.2.1 Roztroušený pocit zodpovědnosti

Během roztroušené zodpovědnosti se žádný jedinec necítí být zodpovědný za vyřešení události. Poněvadž okolo nás jsou i ostatní lidé, domníváme se, že kdokoliv jiný nám pomůže, ba dokonce pomohl. Nevnímáme být zodpovědní za své chování nebo nechování. Jestliže se nacházíme v osamění, nikdo další nám není na blízku a nepomůže nám, tak je pro nás daleko náročnější nalézt výmluvu nebo se oprostít zodpovědnosti pomocí druhým. Roztroušená zodpovědnost se řadí do odvětví prosociálního jednání a objevuje se v pozadí děje, který se nazývá efekt přihlížejícího. Za odlišných okolností se rozptýlení zodpovědnosti projevuje v průběhu normálního života. Může jít o davy lidí, které prostřednictvím akce anebo pasivity dovolí jisté situaci, aby vznikla, přitom jako osamocení jedinci by nedopustili (Vaculík, 2006).

3.2.2 Skupinová konformita

Konformita je druh společenské interakce, obsahující přeměnu přemluvení anebo chování osoby pod tlakem druhé osoby, davu či společnosti. Taková změna je odezvou na reálný (tělesný výskyt druhých), či domnělý (sociální normy/ doufání) tlak davu. Konformita je charakteristická tím, že osoby konají něco, co ani sami nechtějí, vše je doprovázeno sociálním tlakem. Tlak davu má několik odlišných forem,

do kterých spadají šikana, přemlouvání, poštuchování, kritizování, ponoukávání, obvinování, apod.

Konformita je jednou z rozumných dopadů socializace, zároveň je výhradou pro bezkonfliktní provoz společnosti. Větší množství konformity však vede k ignoraci svých individualit, k lacinému přijímání sociálních rolí (deindividuace), popřípadě k neodpovědnosti (difúze odpovědnosti).

Rozdělujeme tři druhy konformity:

- **Vyhovění** je druh vnější adaptace, které je jenom prozatímní. (adaptace rychlosti, utlumení hlasu).
- **Akceptaci** můžeme označit jako vnitřní akceptování, na základě kterého se daný člověk bude chovat a řídit už navždy (obezřetnost po zkušenostech).
- **Identifikace** je identifikování s určitým vzorem a chová se podle toho (Jednání podle příkladu – celebrity, rodinní příslušníci apod. (Výrost a kol., 2008).

3.2.3 Deindividuace

Osoby v davu prožívají stav deindividuace, což znamená, že se osoba neřídí svým svědomím a míněním, hraje v davu jistou roli, která se přizpůsobuje a jedná obvykle agresivněji a nelítostně, oproti tomu jak by se chovali samostatně. Jestliže jsou osoby deindividovány, upadá jejich způsobilost rozumového uvažování. Philip Zimbardo uskutečnil koncem 60. let pokus pomocí elektrických šoků. Poprosil namátkově zvolené studenty, kteří na sobě měli laboratorní plášť a kápi zakrývající obličej, aby druhým osobám předával elektrické šoky. Současně měl jinou skupinu, kterou považoval za kontrolní, ta na sobě měla běžné oblečení. Poté co provedl komparaci obou skupin, zjistil, že osoby v bílých pláštích předávaly dvakrát silnější šoky na rozdíl od kontrolní skupiny (Ispas, 2013).

V roce 1979 proběhl podobný pokus, který byl prováděn Johnsonem a Downingem. Ti svůj pokus vylepšili o další skupinu převlečenou za zdravotní sestry. Výsledek pokusu byl, že sestry dávaly daleko menší elektrické šoky oproti dalším skupinám. Pokus uzavřeli s tím, že osoby odpovídají raději na funkci, která jim je přiřazena, či podle náповěd nacházejících se v okolí, než aby reagovali na deindividuaci (Hayes, 2000).

Deindividuace se podle Dienara se ukazuje tehdy, pokud si osoby uvědomují méně své chování a nejsou schopni své činy kontrolovat. Chovají se následně impulsivněji a nemají téměř žádné zábrany. Následky deindividuace:

- snížení kontroly impulzivního jednání,
- zvýšení vnímavosti vzhledem k emocím a okolnostním podnětům,
- snížená způsobilost nebo nezpůsobilost ovládat své jednání,
- zmenšení významnosti, která je jednáním přikládána,
- zmenšení způsobilosti rozumně plánovat (Eysenck, 2006).

3.2.4 Dojem anonymity

Člověk získává, na základě členství v davu, pocit anonymity, díky které uvolňuje své pudy, které by měl jako jedinec povinnost ovládnout. Skupina lidí je anonymní, čili nezodpovědná. Člověk, nacházející se v davu, upadá na stupnici hodnot civilizace o mnoho úrovní níže (Le Bon, 2009). Osoba v davu je přesvědčena, že její agresivní jednání nebude možné zjistit, tudíž že neponese žádné následky za své chování. Opak je však pravdou. (Výrost a kol., 2008).

3.3 Jev hromadné erupce

Kolektivním rysem tohoto druhu chování je zrod vlivného, účinného významového impulsu takového charakteru a energie, že svojí velkolepostí a nezvyklostí způsobí psychické rozechvění, které má podíl na změně motivačního postoje k realitě, kromě toho je hromadným typem impulsivní reaktivita. Úkaz hromadných erupcí má rozličnou podobnost, buď může jít o hysterický výbuch, únikovou odezvu, či útočnou odezvu. Přítomnost kteréhokoliv úděsného momentu oznamuje v davu či souhrnu chování druhých. Všeobecně se rozlišují tři hlavní druhy, do kterých patří: panika, exploze agrese i masová hysterie (Mikšík, 2005).

3.3.1 Výbuch davové agrese

Exploze agrese se zakládá na podobných způsobech jako panická odezva s odlišností, že v jejím základu je prožitek hněvu, který se dělí podle pramene zrodu na:

- agresivní vyladění
- skličující vyladění

Hledisko strachu je během výbuchu agrese buď substituován, anebo změněn stránkou hněvu, během relativně totožné úloze stránky sociální (Matoušková, 2013). Agresí se rozumí reakce na zklamání a bezmoc, na jednom břehu je agresivní směr, na druhém touha ničít. Útok může být zapříčiněn davem a dojmem anonymity. Člověk si bere názory, normy, cíle a důležitosti ze svého okolí. Osoba v agresivní skupině přijímá zklamání a agresivitu z prostředí. Předcházením agresivnímu jednání je nutné potlačovat destruktivní myšlenky.

3.3.2 Panika

Panika je založena na instinktivním chování vyvolaném mimořádnými událostmi, popř. stačí jen šíření jakýsi poplašné zprávy. Zmatek může mít podobu hromadného jednání. U místní paniky se ukazuje sobecký souboj o zachránění života, bez zřetele na běžné konvekce. Panika je definována motorickou nadprodukcí, což napohled vypadá jako chaotické pobíhání. Ve stavu hrozby může racionální kontrolu chování nahradit instinktivní chování, jestliže není k použití rozumový vzorec řešení. Rozumové hledisko na stav je ovšem zablokováno vzniklými afekty, především strachem. Jedná se tedy o jednání primárně biologicky vhodné, které však ve zvláštních lidských stavech mohou znamenat zmatek. O zmatené strachuplné odezvě můžeme mluvit jako o důsledku efektu zvláštního skličujícího naladění osoby a její orientaci na prvky oznamující ohrožení současného prostředí (Mawson, 2007).

3.3.3 Masová hysterie

Masovou hysterií se rozumí reakce na reálnou či vymyšlenou situaci ve vyostřených až neřešitelných událostech nebo okamžicích rozhodující povahy. Situace aktivuje reakci, při které osoby podléhají hysterii do takové míry, že přicházejí o své rozhodující myšlení a způsobilost chovat se nadsmyslně. Jde o úkaz střídání vznětlivých reaktivních voleb a odříkání odlišných variant směrů jednání okolo ohrožení. Úkaz obvykle vzniká během nepotvrzených či nepravdivých zpráv ve spojitosti se stresujícími událostmi působících na člověka (Stolley, 2005).

Existují další vlivy, které působí na dav. Velký vliv může mít vůdce, vliv prostředí a hlavně šíření zvěstí, které se během šíření mění a dochází k dezinterpretacím. Tyto vlivy hodně zvyšují zmatek a napětí, kde následně může dojít k rozvoji agresivity, hysterie a panikaření (Sopóci, 2004).

4 DIVÁCI NA STADIONECH

V současné době téměř kterákoliv sportovní akce vábí pozornost veřejnosti, ať už jde o početné celospolečenské události, či nepatrné vesnické pobavení. Důležité sportovní zápasy, obzvláště ty fotbalové, jsou v jistém významu celospolečenskou věcí. Sportovní publikum během takových událostí tvoří početný shluk jedinců. Bez těchto lidí si v dnešní době sport, především ten vrcholový, pouze ztěžka dokážeme skutečně představit. Zrovna tito lidé tvoří často věčnou vzpomínku na atmosféru během utkání a tím usměřňují samotnou sportovní akci (Slepičková, 2007).

4.1 Násilí diváků

Pro divácké násilí není nijak vžita definice upřesňující význam. Převážně se definuje jako násilné či nebezpečné jednání návštěvníků sportovního utkání. Vzniká na stadionech, v nejbližším okolí anebo na cestách přemístěním fanoušků. Toto násilí je zpravidla plánované, má opětovnou nebo manifestační povahu a je uskutečňováno poměrně vymezenou skupinou lidí, jejíž jednotící složkou je příslušnost s jistým klubem nebo národním týmem. Mimo vlastního násilí obsahuje i jiné formy rizikového jednání, například rasistické potupy, využívání extrémistické symbolů, jednání ohrožující bezpečí ostatních diváků, sportovců i rozhodčích, třeba házení věcí na hrací prostor, které může narůst až do tělesného napadání nebo poškozování stadionu (Zámek, 2013).

Divácké násilí se pokládá za jistý druh extremismu, který je postaven na oboustranném tělesném útočení zneprátelených diváků jednotlivých klubů, kde se dopouštějí výtržností, ještě než začne sportovní akce, během ní i po ní. Skupiny často tvoří mladí lidé a pro rozlišení od ostatních využívají odlišné názvy, symboly, oblečení. Některé party jsou velice dobře organizovány, nespojuje je jen týmové rivalství a zášť vůči jiným chuligánským organizacím, ale i rasové, nebo náboženské, regionální a společenské motivy. Všeobecně lze říci, že takové skupiny, které se vyznačují jako „fanoušci fotbalu“, pouhý fotbal spíše nezajímá (Smolík, 2008).

Během sportovní akce začne skupina ztrácet obvyklé sociální zábrany, nastává primitivní společenské chování. Toto chování je ovládáno pocitu vzrušením, neklidem a sdílením stejného postoje. Takhle motivované skupiny vnímají vše, co by mohlo ohrozit jejich ideu anebo cíl subjektivně, čili jejich odezva není objektivní. Během exploze agresivity vzniká násilnost, která je motivována odhodláním zápasit za vlastní pravdu a za účelem oplatit křivdu. U těchto davových jevů může nastat i panika. Během

takových stavů může docházet k nekontrolovanému úsilí o únik z pochybného místa a následnému zranění lidí anebo ztrátě na životě.

4.2 Typologie diváků na fotbalových stadionech

V dnešní společnosti se nalézají lidé, pro které odvětví sportu jako projev aktivity a rozhled ojediněle podívané, absolutně nic neznamena. Oproti tomu pro neustále rostoucí dav lidí představuje sport významnou roli pro utváření jejich sociálních a kulturních identit. Obzvlášť pro ty, kterým je sport srdcovou záležitostí, je neodmyslitelným elementem jejich bytí (Sekot, 2008).

V posledním desetiletí narůstá obliba jak v aktivním, tak v pasivním sportu, jako způsob trávení našeho volného času. Tudíž se obvykle shledáváme se stadiony naplněnými až po okraj, se zaplněnými dopravními prostředky fanoušky jedoucí podpořit svůj tým, vše sebou ale nese i rizika, která tato skupina přináší. Není publikum, jako publikum. Tudíž je důležité od sebe individuální diváky odlišovat, podle jejich zaujatosti ke hře, spojení s týmem, nebo další nutnost uspokojující zrovna na těchto místech.

Rozdílnost ve struktuře fanoušků v publiku s sebou přináší i odlišnost pohnutek, nadějí a reakcí individuálních fanoušků. V důsledku toho může vzniknout konflikt, který je vyústěn především z nezvládnutí postoje ke hře jako takové, či existencí rozdílných názorových nesouhlasu.

Na základě toho lze vymezit divácké rozpory:

- **Intrapsychické** - u nich nastává konflikt během očekávání a skutečným rozvojem střetnutí. Důsledkem takových konfliktů bývá nejdříve popudlivost, která může dovést až do agresivního jednání.
- **Interpersonální** – u tohoto případu dochází ke konfliktu více lidí ba dokonce i skupin, v případě, že každá strana zastupuje různý názor na jistou událost, či zastává jiné stanovisko. Mnohdy dochází k vyhranění skupin, např. „Já - Ty“, či „My - Oni“ (Sekot, 2008).

Podle Mareše a kol. (2004) rozdělujeme osoby monitorující fotbalové zápasy na fotbalové publikum, fotbalové příznivce a fotbalové chuligány.

4.2.1 Diváci

Fotbalového diváka lze charakterizovat jako pasivního diváka hry. Divák většinou není nijak citově vázán k určitému fotbalovému klubu, z tohoto důvodu sleduje zápas jako nestranný divák. Takový člověk je způsobilý objektivní kritiky. Divák se ovšem nedívá pouze na fotbalové zápasy, ale sleduje i plno různých sportů, ve kterých je poutá hlavně děj a zážitek. Fotbaloví diváci pokaždé nemusí přímo zápas sledovat z tribun, ale zápas sledují prostřednictvím televize, internetu i tisku. Hlavní příčinou návštěvy sportovní akce je odnést si silný prožitek ze hry.

Charakteristickými vlastnostmi těchto skupin jsou nezájatost, objektivnost, bez známek agresivního jednání a rasismu.

4.2.2 Fanoušci

Fotbaloví fanoušci se vzhledem k divákům vážou na svůj oblíbený tým nebo hráče, od kterého čeká jisté výkony, především výhru. Na základě své spojitosti s týmem nebo členem týmu s ním prožívá výhru i prohru. Spojitost prokazuje obvykle oděvem v týmových barvách, mezi nejčastější patří dres, šála, tričko, vlajka a další. Pověstí mezi jejich nejoblíbenější sport patří fotbal. Během fotbalových utkání nastává jistý druh soupeření mezi fanoušky. Pro tyto fanoušky je pak typické dělit na „MY“ a „ONI“.

„Divácká skupina fotbalových fanoušků bývá oproti ostatním divákům více polarizovaná, stabilnější, má však stále vysokou autonomii, je málo intimní a není zpravidla řízená“ (Slepička, 2010, s. 114).

Do charakteristických vlastností fotbalových fanoušků lze zařadit totožnost s týmem, velké emoční prožívání výher ba naopak i proher týmu, láska k fotbalu, nacionalismus, takřka bez násilného jednání.

4.2.3 Skupina ultras

Diváky fotbalových zápasů lze dělit na 4 početné skupiny. Tyto skupiny jsou sportovní publikum, sportovní fandové, ultras i hooligans. Některé skupiny jsme si už výše definovali. Nyní si blíže definujeme skupinu ultras.

Ultras bývají obvykle nazývány jako „skalní“ fandové. Jejich základními rysy jsou především intenzivní rozsah spojení s týmem, mnohdy těžká choreografie, využívání pyrotechniky a plakátů, zpívání a plno dalších způsobů pro podporu jejich

týmu. Následujícím charakteristickým rysem může být i to, jak ultras vždy stojí během celého zápasu a fandí svému týmu za každých okolností. Kromě toho ultras usiluje o zúčastnění se co největšího počtu zápasů, obvykle jezdí i na utkání odehrávající se u soupeře (Sekot, 2008).

Podle Slepíčky (2010) se skupina ultras neúčastní, ani nevyvolává konflikty, ale současně se jim nebrání. Jestliže pocítují, že fanoušci soupeře oslabují čestnost „jejich týmu“, dovedou se aktivně připojit k obraně „svého týmu“.

Ultras jsou tedy více náchylní k emoční vlně (nákaze). Ve většině případů tak vytváří v hledišti mezistupeň, který přenáší násilnosti od hooligans do hlediště mezi ostatní diváky (Slepíčka, 2010).

4.2.4 Skupina hooligans

Koncept fotbalový chuligán původně vznikl v Anglii v průběhu 19. století. Později se tento pojem začal šířit dál do evropských zemí. Počeštěný výraz chuligán je odvozen od výtržnické irské rodiny, které se dávalo jméno Hooligan.

Hooligans, jinak řečeno chuligáni, rowdies nebo hools jsou skupina, která pravidelně navštěvují sportovní akce. Dále tu máme skupinu ultras, kterou je v České republice velmi těžké odlišit od hooligans, proto se tyto skupiny považují za celek. V první řadě je potřeba upozornit, že fotbalovým hooligans nejde v žádném případě o utkání, ale o vytváření sporů a konfliktů s jinými skupinami hooligans. Dále jsou výpady směřovány proti bezpečnostním složkám, fotbalovým manažerům či funkcionářům a také proti majetku a osobám, které v ten moment nemusí mít s fotbalem nic společného.

Tyto skupiny uznávají pouze své členy a ve většině případů je fotbalový klub vůbec nezajímá. Jsou dobře organizovány a místo, kde se setkávají, není omezeno pouze na fotbalové stadiony. Setkávání probíhá také na sídlištích, nebo v přírodě. Společným zájmem těchto hodně stabilních skupin není pouze vyvolání konfliktů, ale také si jsou blízcí v rasových, náboženských či politických názorech, které utvářejí pevnější partu a prohlubují stabilitu (Smolík, 2008).

Uvnitř hooliganských skupin najdeme několik sociálních rolí, které vyžadují různý typ chování, tím pádem různé typy lidí.

Dělení rolí je na:

- **Iniciátor chorálů**, jehož hlavní úkol je vymýšlet pokřiky, zpěvy a reakce proti pokřikům jiných skupin.
- **Útočník**, který je vybaven nejrůznějšími zbraněmi a aktivně se účastní veškerých bitek.
- **Šašek**, který se snaží být směšný až bláznivý.
- **Chuligán** tvoří základní část skupiny.
- **Organizátor** kontroluje a řídí organizaci celé hooligans skupiny.
- **Opilec**, který je charakterizován především tím, že je během utkání požívá větší množství alkoholu a vyvádí ho policie (Mareš a kol. 2004).

4.3 Hooligans z hlediska sociologie a psychologie

V okruhu výzkumů příčin vzniku fotbalového chuligánství musíme počítat s dvěma úrovněmi.

- **Mikroúroveň** (psychologická).
- **Makroúroveň** (sociálně-psychologická a sociologická).

John Harrington se zabýval úrovní psychologickou a vysvětluje násilí objevující se ve fotbale agresivními sklony, které jsou podmíněny temperamentem člověka. Později kvůli informacím, že mezi tyto násilnické diváky z větší části nepatřili nepřizpůsobiví jedinci, se výzkumy přesunuly na úroveň sociologickou (Mareš a kol. 2004).

Většina lidí si myslí, že tyto skupiny výtržníků jsou tvořeny hlavně z lidí nižších vrstev. Lidmi, kteří nejsou nijak vzdělaní a touží touto formou ukázat sílu, agresi a mužnost. Bohužel opak je pravdou a členy hooligans z větší části tvoří osoby z vyšších a středních sociálních vrstev. V hooligans skupinách můžeme tedy nalézt řadu manažerů, ředitelů, vysokoškolských učitelů, kteří hledají adrenalinový zážitek a útěk z každodenního života.

Mnoho vynikajících filosofů, mezi které patřil i Herbert Spencer, lehce poukázali na fakt, že vzdělání člověka v žádném případě nedělá šťastnějším, mravnějším a nemění u dotyčného instinkty ani dědičné vášně. Pokud je vzdělání špatně řízeno, tak nemusí být užitečné, ale naopak spíše škodlivé (Le Bon, 2009).

Právě tito vzdělaní lidé jsou hlavou hooligans skupin a zařizují všechny aktivity. Dále co se týká ostatních lidí, kteří pochází z nižších vrstev a jsou méně vzdělaní nebo až nevzdělaní, členství v hooligans skupinách jim z pohledu sociologie dopřává pocit sounáležitosti. Spousta z nich může mít pocit méněcennosti, který doprovází myšlenka, že v životě to není tak, jak doufali, nebo si představovali a nedokázali věci, o kterých snili. S takovými problémy se díky členství v hooligans skupinách vypořádávají pomocí předem domluvených pouličních rvaček, kde si zúčastnění dobíjí adrenalin a zpestřují si svůj život. Pokud se rvačky odehrávají v ústraní, není to až tak veliký sociologický problém. O dost horší forma je, když se rvačky a chování s tím spojené projevuje na úkor jiných lidí, zaměstnanců stadionu, normálních fanoušků, hromadné veřejné dopravy nebo osob, které zajišťují bezpečnost.

Fotbalové chuligánství už skoro šest desítek let podléhá mnohým psychologickým a také sociologickým výzkumům. Byl tu John Harrington, který patřil mezi první sociology. Zabýval se fotbalovým násilím a soustředil se především na reakce fanoušků po individuálních stránkách. Příčinu chuligánství našel v problémech psychologických, tedy v emocionální nevyrovnanosti či v abnormálním temperamentu jednotlivců (Smolík, 2010).

5 OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ

V této kapitole se zaměřím na protihooliganskou tematiku v ČR, zároveň i na aktivity evropské instituce Unie evropských fotbalových asociací (dále jen UEFA), celosvětové instituce Mezinárodní federace fotbalových asociací (dále jen FIFA). V České republice vznikla Koordinační komise v oblasti diváckého násilí, nemístného chování během sportovních akcí, která je tvořena těmito členy: Ministerstvo vnitra (dále jen MV ČR), také Policií České republiky (dále jen PČR), Ministerstvo školství a mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT), Fotbalová asociace České republiky (dále jen FAČR) a Český svaz ledního hokeje (dále jen ČSLH).

Detailně za sebou charakterizují policii ČR, do které jsou zařazeny pořádkové jednotky policie ČR, antikonfliktní tým policie ČR a městská policie, dále charakterizují fotbalové kluby, organizátorskou službu, hlavní řídicí organizace jako jsou FIFA, UEFA a fotbalovou asociaci České republiky.

5.1 Policie České republiky

Policii ČR lze definovat jako jednotný bezpečnostní ozbrojený sbor, který působí na území České republiky. Jejím úkolem je zamezovat výskyt trestných činů, zjednávat veřejný pořádek. Za regulaci vznikání trestných činů, jako je například výtržnost i násilné chování vně stadionu je odpovědná Policie České republiky. V dnešní době je tento sbor jediný, který zdárně válčí s chuligánskými organizacemi a po celou dobu, až na stadion je doprovází. Na základě vydání nové vyhlášky, policie ČR nesmí zakročit na stadionu dřív, dokud není požádána o pomoc hlavním pořadatelem za stavu, kdy už není schopen uklidnit bouřlivý dav diváků svými silami. Policie ČR je tvořena specifickými skupinami, které zakročují proti chuligánům, ale i usilují o infiltraci mezi chuligánskými fanoušky (www.policie.cz).

5.1.1 Pořádkové jednotky policie ČR

Tyto jednotky jsou elementem pořádkové policie, především vykonávají úkoly, ke kterým je nezbytné nasazení velkého množství fyzické energie i takové, které požadují specifický výcvik a výstroj. Jelikož neexistuje žádný další útvar anebo bezpečnostní sbor, který by byl schopný účinněji zakročit proti davu, či organizaci lidí. Tudíž jsou pořádkové útvary nezbytnou částí policie ČR.

V dnešní době rozdělujeme pořádkové jednotky na dva druhy:

- Trvalé pořádkové jednotky.
- Netrvalé pořádkové jednotky.

Základním posláním pořádkových útvarů policie ČR je chránění a obnovení veřejného pořádku během kulturních anebo sportovních akcí. Jako dalším úkolem je součinnost v oblasti Integrovaného záchranného systému během přípravy a konání záchranných i likvidačních činností. Nepochybně vykonává úkoly, které vymezuje policie ČR a jsou stanoveny v zákoně č. 273/2008 Sb., o Polici České republiky. Zajisté kvůli velké přizpůsobivosti, dokonalému výcviku i hodnotné připravenosti je pořádková jednotka schopna vykonávat plno dalších úkolů, které jsou zaměřeny na bezpečnost na základě současné situace (Vokuš, 2014).

5.1.2 Antikonfliktní tým policie ČR

Ve vzájemném vztahu s novými principy činností policie během hromadných akcí to přineslo vybudování takzvaného AKT PČR. Návrh antikonfliktního týmu pochází z Německa a u nás se o něm začalo hovořit až v souvislosti s odezvou společnosti a médií po zásahu pořádkových jednotek proti účastníkům na technoparty CzechTek 2005.

Antikonfliktní týmy jsou začleněny v ředitelství služeb pořádkové policie. Jejich hlavním úkolem je účinkovat na úrovni zabezpečení vnitřního pořádku i bezpečnosti ve spojitosti s větším počtem lidí. Účelem je především prevence a předcházení počátku násilných střetnutí, potyček. Další možností využití antikonfliktního týmu je při mimořádné události s větším počtem osob, které jsou touto událostí zasaženy, zranění a potřebují pomoc (Vymětal, 2009).

Činnost antikonfliktního týmu má 3 fáze: komunikaci, objasnění a upozornění. Důvodem je především uplatňování prevence ještě před represemi. Jejich poslání není nahrazovat, či vykonávat úkony formou represe. Takové jednání přísluší pouze uniformovaným policistům (Staňková a kol., 2008).

Hlavním úkolem je pomocí komunikace předcházet agresivnímu jednání osob. Nasazení antikonfliktního týmu je vhodná v takových situacích, kde lze předpokládat zvýšená potřeba komunikace, jak mezi policisty a osobami, tak i mezi různými stranami, kde můžeme očekávat konflikt. Následným úkolem týmu je upozorňovat na možnosti zrodu protiprávního konání vzhledem k momentální situaci. Dále

antikonfliktní tým objasní v dané situaci roli policie, aby následné nasazení policie ČR bylo naprosto jasné pro širokou veřejnost a nedošlo k žádnému nedorozumění a netransparentnosti (Baštecká, 2013).

5.1.3 Městská policie

Strážníci městské policie se velice aktivně zúčastňují každého fotbalového zápasu. Jejich aktivita před branami stadionu i v okolí působí jako ochranný prvek. Převážně dozírá na vedení dopravy, k zabránění krádeží a zajištění poklidného přístupu ke stadionu. Pověštinou dvojice strážníků má donucovací prostředky, např. pouta, zbraň, obušek, ale k zamezení davové agresivity je zapotřebí speciálních a patřičně ozbrojených sil s více členy.

5.2 Opatření fotbalových klubů

Závazkem klubu, který je vlastníkem stadionu, je viditelně zveřejnit návštěvní řád, například na místech, kde se dají zakoupit vstupenky nebo i na druhé straně lístku, určit a vymezit pravidla chování diváků. Poněvadž jsou sportovní akce chápána jako soukromé, tak policie ČR nemá žádné zásahové pravomoci.

Existuje Evropská úmluva o neslušném chování a diváckém násilí, z které plynou úkoly a závazky pro sportovní kluby. Například to je:

- Součinnost a vyměnění údajů mezi policejními sbory,
- Jmenování organizátorů z vlastních řad,
- Během divácky přitažlivých a nebezpečných utkání dozor prodeje vstupenek,
- Nedovolený vstup osobám pod vlivem návykových látek,
- Zákaz vnášení ohrožujících věcí a jiné.

Účelem sportovních klubů je nalákat co nejvíce diváků, ať už nových nebo stálých a podnítit je k opětovné návštěvě, tím následně prohlubovat poměr mezi divákem a klubem. Tímhle spřátelením může dojít k vyhnutí násilí i rvačkám během i po zápase na stadionech. Významným krokem v předcházení násilného chování byla instalace kamerového systému. Tento systém nahrává celý vývoj na tribunách, tím je možné zpětně dohledat pachatele. Následujícím významným krokem je zaučení dobře vyškolených organizátorů do organizátorských služeb (Níkl, Volevecký, 2007).

5.3 Pořadatelská služba

Hlavními povinnostmi organizátorské služby je pustit diváky, fanoušky na stadion, kontrola stadionu před i po utkání, poskytování informací divákům, osobní prohlídka před vpuštěním na stadion, znemožnění vstupu diváků na nedovolená prostranství, dohlížet a zajišťovat zachovávání návštěvních pravidel na stadionu. Volbu organizátorské služby realizuje fotbalový klub většinou z řady dobrovolníků (Smolík, 2008).

Zaměstnanec organizátorské služby je povinen být výrazně označen prostřednictvím fluorescentní vestou nebo bundou, která má nápis „Pořadatel“ anebo „Pořadatelská služba“. Je to potřebné k rozpoznání od návštěvníků (Níkl, Volevecký, 2007).

Chytnou-li pořadatelé konfliktního návštěvníka/y během chování, které je zakázané na stadionech, tak mají právo návštěvníka/y vykázat ze stadionu. Jestliže by chování přerostlo v trestný čin (potyčka, výtržnictví, poškození cizí věci) mají všeobecnou pravomoc návštěvníka/y zadržet a okamžitě ho vydat Policii České republiky (www.mvcr.cz).

5.4 UEFA, FIFA

Sdružení Unie evropských fotbalových asociací (dále jen UEFA) vzniklo ve Švýcarsku dne 15. 6. 1954 a řadí se do největší kontinentální konfederace z šesti patřících pod Mezinárodní federace fotbalových asociací (dále jen FIFA). UEFA kooperuje s kluby už od samotného vzniku, usilovala o vylepšení situace uvnitř i mimo stadiony.

UEFA má pravomoc disciplinární a kontrolní komisí udělovat klubům, hráčům i divákům různé tresty. Pokud se objeví projevy diváckého násilí, potom UEFA může proti této skupině uplatňovat sankce formou pokut, odečtení bodů, zákazem vstupu diváků na zápas, anulování výsledku nebo vyloučit odpovědný tým ze soutěže. Tato asociace má snahu podporovat fanoušky, kteří vytváří aktivity a programy proti rasismu a násilí které je pevně spjato s fotbalem. Největší sdružení aktivit fanoušků proti rasismu a násilí je skupina FARE (fotbal proti rasismu v Evropě) (Smolík, 2008).

Dále mezinárodní federace fotbalových asociací (dále jen FIFA) existuje od 21. května 1904 založena v Paříži. Sdružuje 208 asociací na celém světě. Aktuálně se nachází sídlo ve Švýcarsku v Curychu. FIFA se stejně jako UEFA snaží bojovat

a reagovat proti rasismu a násilnému chování fanoušků ovšem v mezinárodním měřítku. FIFA s dalšími šesti konfederacemi se snaží úzce spolupracovat proti fotbalovým projevům rasismu a chuligánství na stadionech. Podporuje slušnou hru tzv. hru „fair play“ (Goldblatt a Acton, 2010).

5.5 Fotbalová asociace České republiky

Fotbalová asociace České republiky jako jediná instituce, která vlastní práva a hlavně je pořadatel všech českých fotbalových soutěží. Fotbalové soutěže jsou řízeny na základě pravidel, která vydala Mezinárodní federace fotbalových asociací a podle dalších předpisů a řádů, které svou aktivitou fotbalová asociace České republiky sama vytváří (www.fotbal.cz)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 CÍLE PRÁCE

Základním cílem bakalářské práce části teoretické je přinést celistvý pohled na problematiku násilí na stadionech a jeho následného zvládnání.

Dále v praktické části je nejdůležitějším cílem potvrzení nebo vyvrácení námi naformulovaných hypotéz. Při zpracovávání praktické části budeme pracovat a vycházet z výsledků nestandardizovaného anonymního dotazníku, který byl distribuován elektronicky mezi sportovní fanoušky, kteří se zúčastňují sportovních akcí. Zaměření dotazníku bylo na celkovou problematiku davu na stadionech z pohledu krizového řízení. Zjištění sympatií ke skupinám hooligans a dalším. Důvody, které odrazují diváky od návštěvy sportovních akcí. V neposlední řadě je zaměřen na pocit a úroveň bezpečnosti na sportovních stadionech. Dále za jakého fotbalového diváka se respondenti považují a zdali souhlasí s tvrzením, že projevy hooligans patří ke sportovním akcím.

Cíle práce:

- přinést celistvý pohled na problematiku násilí na sportovních akcích
- zmapování motivace respondentů k sympatizování s hnutí ultras, rowdies a hooligans
- zjistit zkušenosti diváků s různým druhem vandalství na sportovních akcích a zmapování pocitů diváka, zda se cítil v bezpečí nebo ohrožen
- potvrzení či vyvrácení naformulovaných hypotéz

7 METODIKA

7.1 Popis výzkumného šetření

Pro potřeby vypracování bakalářské práce jsme přijali metodu množstevního výzkumného šetření, které proběhlo pomocí nestandardizovaného dotazníku, který byl zcela anonymní (viz příloha 1). Dotazníkovou metodu jsme využili z důvodu možného oslovení daleko výraznějšího počtu respondentů, tedy účastníků sportovních akcí.

Výzkumné šetření bylo zahájeno 5. 1. 2016 a ukončeno bylo 25. 4. 2016.

7.2 Stanovení výzkumného vzorku

Jediná podmínka výběru respondentů byla, že se zúčastní sportovních akcí. Respondenti nebyli omezeni věkem, pohlavím ani typem vzdělání. Nestandardizované anonymní dotazníky byly rozeslány pouze v podobě elektronické a taktéž byl zveřejněn odkaz na dotazník, který je umístěn na přehledném elektronickém portálu, který má adresu www.docs.google.com

Tento odkaz byl umístěn na internetová fóra pro aktivní sportovní fanoušky a také na fórum pro občany podporující skupiny, jako jsou ultras, rowdies a hooligans. Celkově k výzkumnému šetření jsme získali 119 respondentů z řad účastníků sportovních akcí.

7.3 Výzkumný nástroj

Jako výzkumný prostředek pro potřeby mé bakalářské práce jsme využili vlastně vyrobený nestandardizovaný dotazník, který byl zcela anonymní. Dotazník je rozdělen do dvou částí a to na část anamnestickou a na část vlastní. Na začátku dotazníku je úvodní instruktáž, ve které se respondenty snažíme seznámit s důvodem vytvoření a zveřejnění dotazníku a taktéž je seznamujeme s anonymitou tohoto dotazníku. Především otázky byly konstruovány v závislosti na cílech práce a formulovaných hypotézách.

V části anamnestické jsme v našem dotazníku zjišťovali stupeň vzdělání, věk, počet návštěv na sportovních akcích a oblíbený sport. V této části našeho dotazníku jsme respondentům položili 4 otázky, z toho byla 1 otevřená a 3 uzavřené

V části vlastní je v dotazníku 13 hlavních otázek. V této části hlavních otázek dotazníku jsme použili 8 otázek uzavřených, 4 otázky otevřené a 1 polootevřenou. Otázky v druhé části dotazníku jsou zaměřeny především na zjištění, za jakého fotbalového diváka se respondenti považují. Zda vnímají a podporují, či nepodporují chování skupin ultras, rowdies a hooligans a zda souhlasí s tvrzením, že projevy hooligans patří ke sportovním akcím. Dále je zaměřen na pocit nebo úroveň bezpečnosti na stadionech a na zjištění důvodů odrazující od návštěvy sportovních akcí.

7.4 Stanovené hypotézy

V bakalářské práci jsme si stanovili následující hypotézy:

HYPOTÉZA 1 *Předpokládáme, že více než 25 % respondentů navštěvuje sportovní utkání z důvodu odreagování a následnému uvolnění jejich emocí a vzteku v publiku, kde je zachována anonymita davu.*

HYPOTÉZA 2 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů ve věku pod 30 let souhlasí s tvrzením, že projevy ultras, rowdies či hooligans (chorály, házení dýmovnic a světlic, fyzické konflikty apod..) tvoří součást sportovní akce.*

HYPOTÉZA 3 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů ve věku nad 30 let odrazuje od návštěvy sportovního utkání zejména projevy členů hooligans a následné riziko vzniku poranění a násilí.*

HYPOTÉZA 4 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů považuje bezpečnostní opatření za nedostatečná.*

8 PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

8.1 Vyhodnocení údajů z dotazníku

V následující podkapitole uvádíme analýzu odpovědí respondentů u jednotlivých otázek v rámci námi konstruovaného nestandardizovaného anonymního dotazníku. U námi uvedených položek uvádíme pro větší přehlednost tabulku i graf.

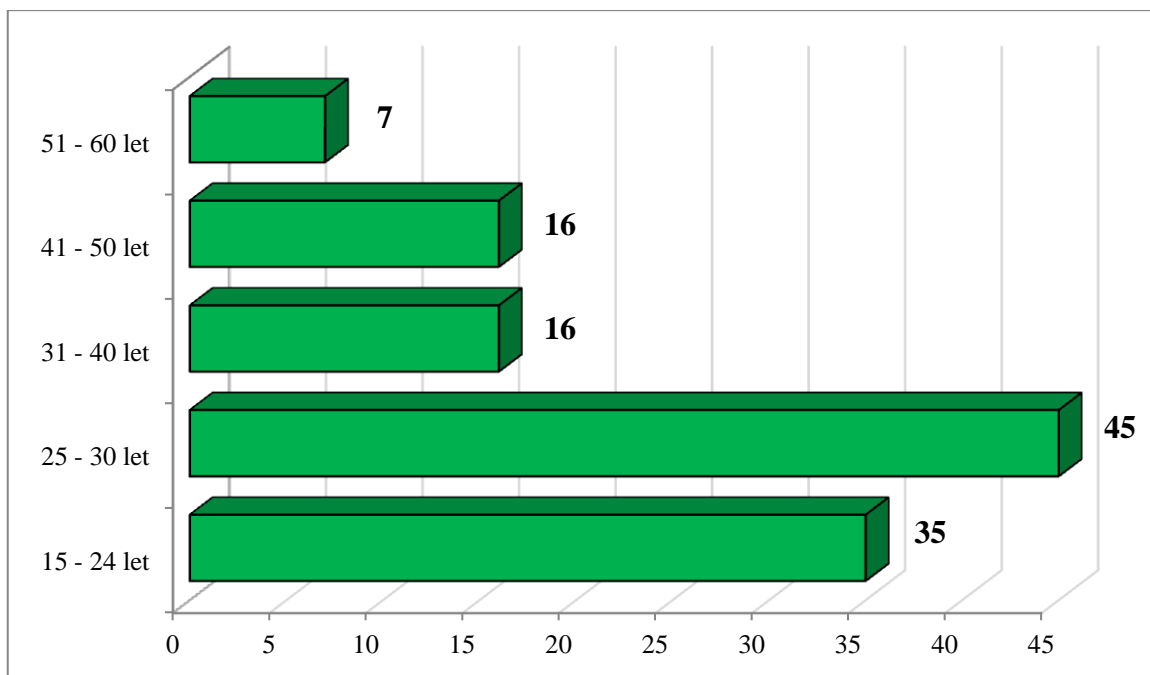
Vyhodnocení anamnestické části dotazníku

Otázka č. 1 **Uveďte Váš věk**

- 15 - 24 let
- 25 - 30 let
- 31 - 40 let
- 41 - 50 let
- 51 - 60 let

Tab. 1 - Věk respondentů

věk respondenta	počet respondentů	percentuálně podíl
15 - 24 let	35	29,4 %
25 - 30 let	45	37,9 %
31 - 40 let	16	13,4 %
41 - 50 let	16	13,4 %
51 - 60 let	7	5,9 %
celkově	119	100 %

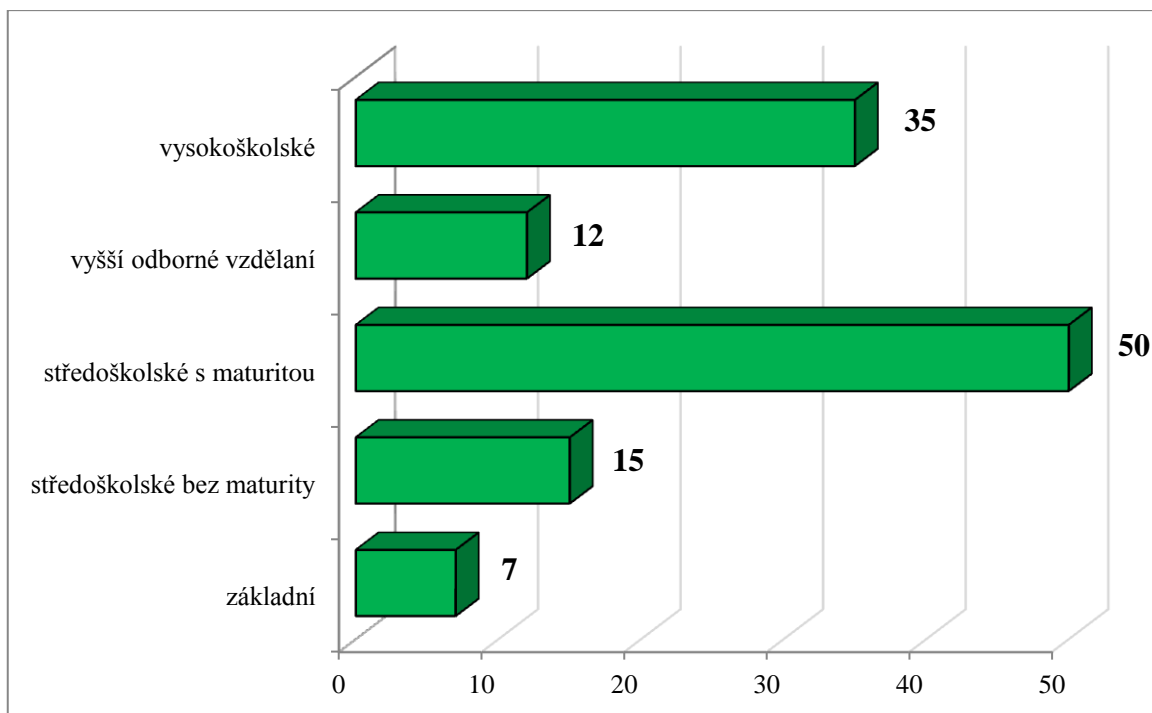
Graf 1 - Věk respondentů

Otázka č. 2 Dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné vzdělání
- vysokoškolské

Tab. 2 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

nejvyšší ukončené vzdělání	počet respondentů	percentuálně podíl
základní	7	5,9 %
středoškolské bez maturity	15	11,8 %
středoškolské s maturitou	50	42,4 %
vyšší odborné vzdělání	12	10,2 %
vysokoškolské	35	29,7 %
celkově	119	100 %

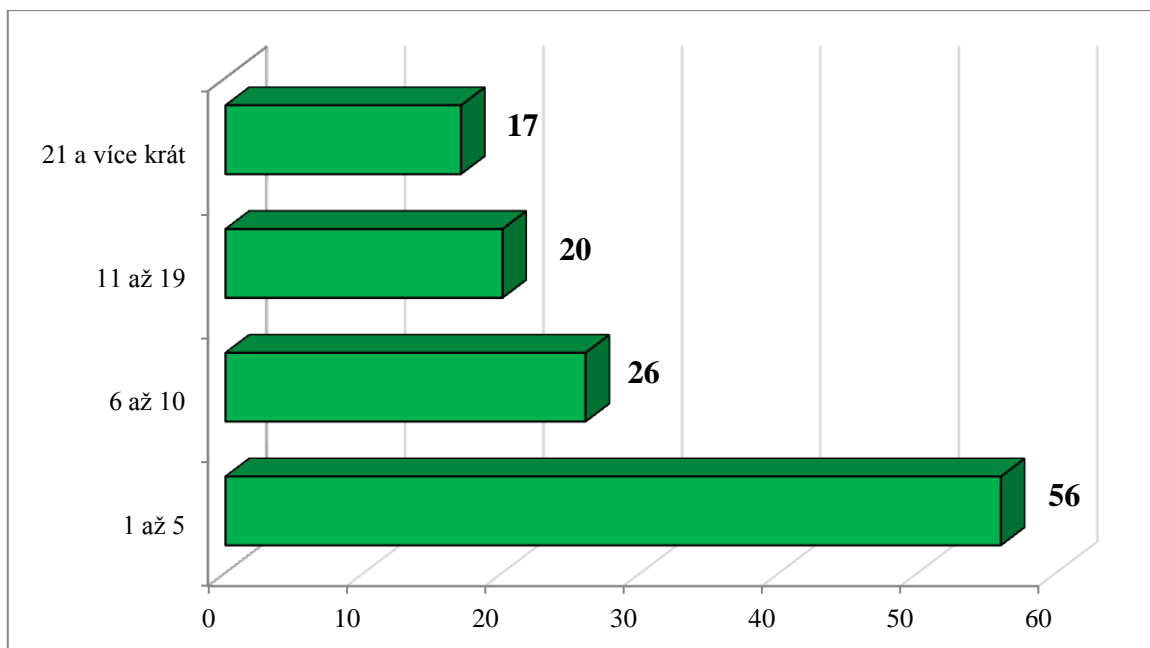
Graf 2 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Otázka č. 3 Kolikrát jste během posledního roku navštívili sportovní akci?

- 1 - 5
- 6 - 10
- 11- 20
- 21 a více krát

Tab. 3 - Počet sportovních akcí

počet sportovních akcí	počet respondentů	percentuálně podíl
1 - 5	56	47,1 %
6 - 10	26	21,8 %
11- 20	20	16,8 %
21 a více krát	17	14,3 %
Celkově	119	100 %

Graf 3 - Počet sportovních akcí

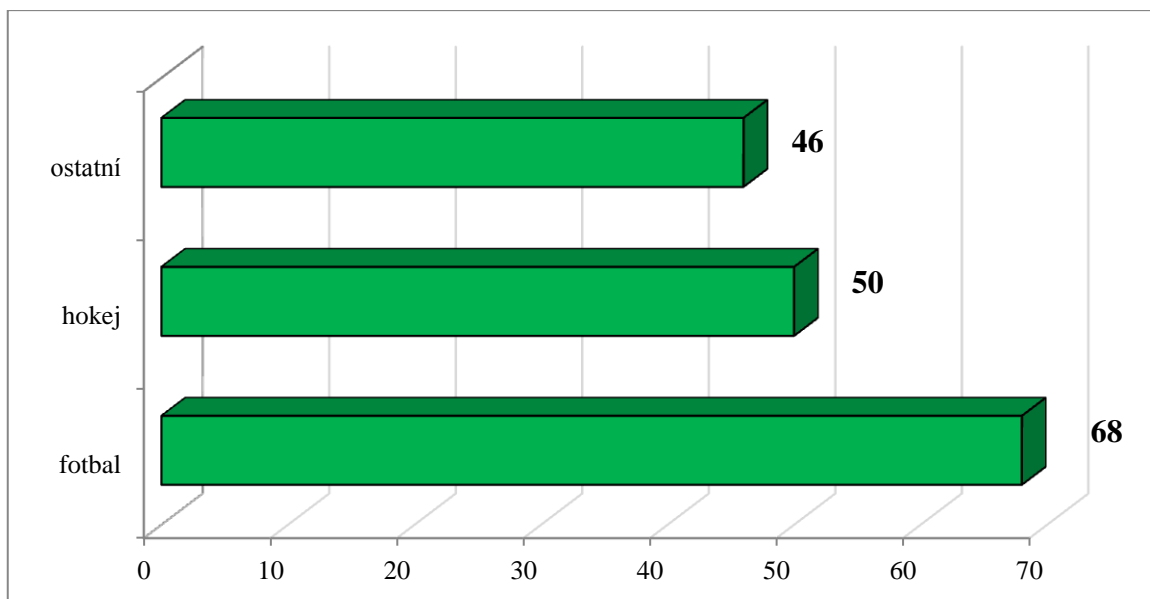
Otázka č. 4 **Jakého sportu jste příznivec?** (můžete označit více odpovědí)

- fotbal
- hokej
- ostatní,
uveďte prosím jakého.....

Vzhledem k faktu, že naši respondenti mohli v této otázce označit více možností, pracujeme tak s celkovým počtem 164 odpovědí, nikoli s počtem (119) respondentů.

Tab. 4 - Typ sportu

typ sportu	počet respondentů	percentuálně podíl
fotbal	68	41,5 %
hokej	50	30,5 %
ostatní	46	28 %
Celkově	164	100 %

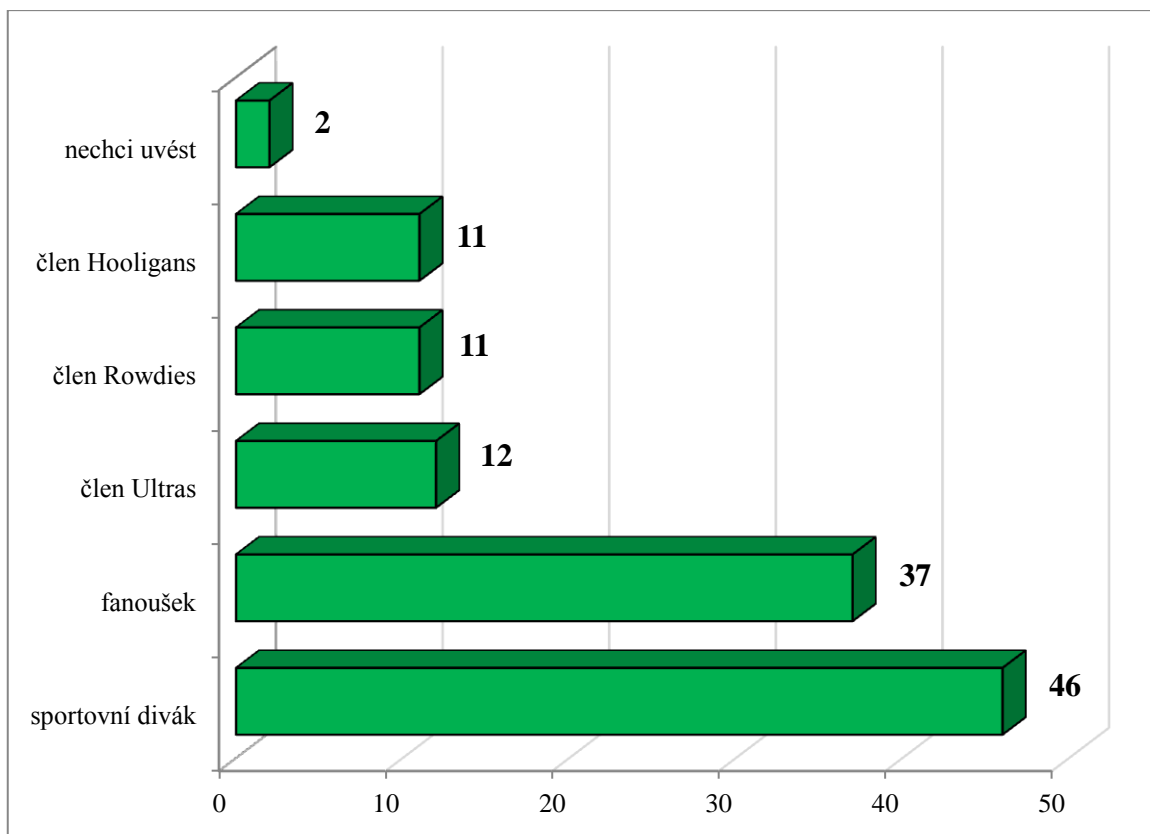
Graf 4 - Typ sportu

Otázka č. 5 **Považujete se za:**

- sportovního diváka (bez klubové příslušnosti)
- fanouška (se vztahem k některému týmu)
- člena Ultras (choreo, pokřiky, pyrotechnika)
- člena Rowdies
- člena Hooligans (násilí, bitky apod.)
- nechci uvést

Tab. 5 - Zařazení diváka

zařazení	počet respondentů	percentuálně podíl
sportovní divák	46	38,7 %
fanoušek	37	31,1 %
člen Ultras	12	10,1 %
člen Rowdies	11	9,2 %
člen Hooligans	11	9,2 %
nechci uvést	2	1,7 %
Celkově	119	100 %

Graf 5 - Zařazení diváka

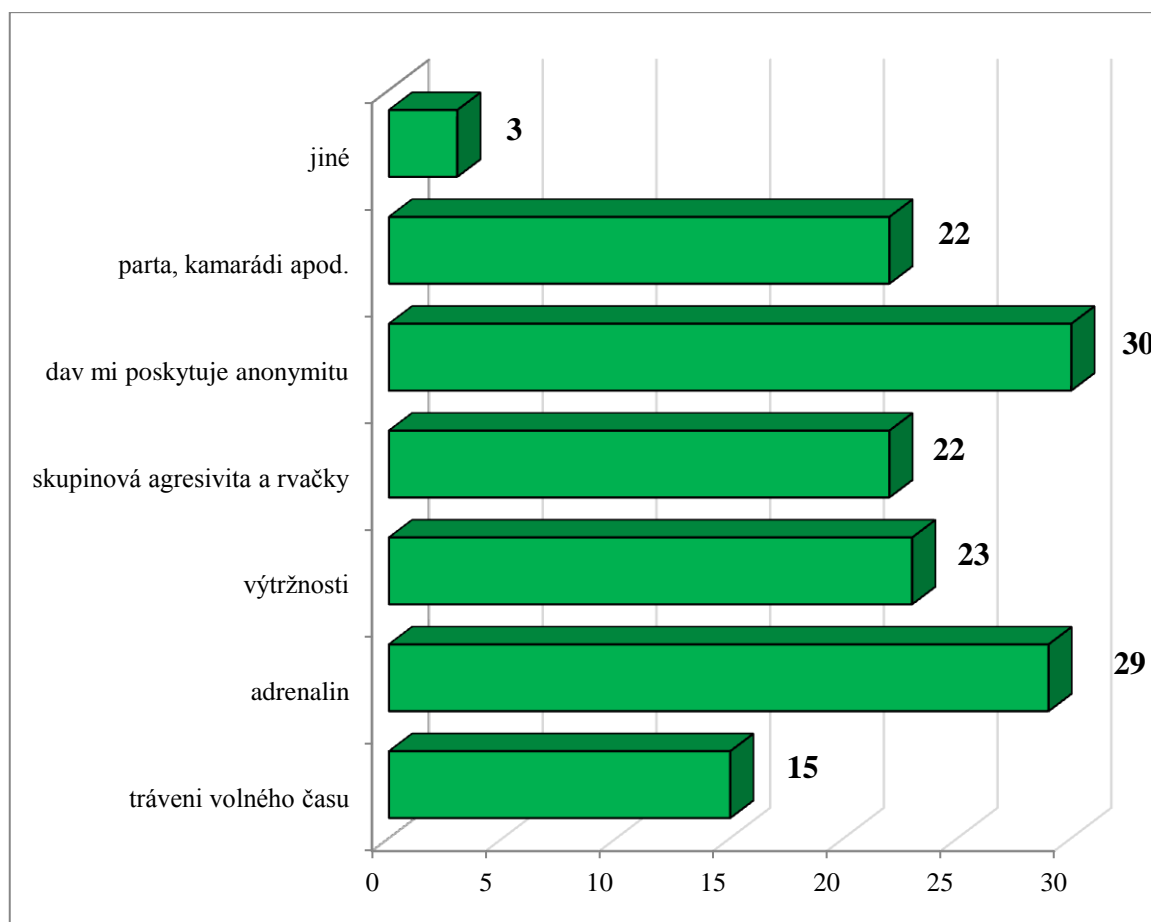
Otázka č. 6 Pokud jste v otázce č. 4 zvolili možnost Ultras, Rowdies nebo Hooligans uveďte prosím motivaci? (více možných odpovědí)

- aktivní způsob trávení volného času
 - adrenalin
 - výtržnosti
 - skupinová agresivita a rvačky
 - dav mi poskytuje anonymitu
 - přidal jsem se (parta, kamarádi apod.)
 - jiné,
- uveďte jaké.....

Vzhledem k faktu, že naši respondenti mohli v této otázce označit více možností, pracujeme tak s celkovým počtem 144 odpovědí, nikoli s počtem (119) respondentů.

Tab. 6 - Motivace ke skupinám (Ultras apod.)

motivace ke skupinám	počet respondentů	percentuálně podíl
aktivní způsob trávení volného času	15	10,4 %
adrenalin	29	20,1 %
výtržnosti	23	16 %
skupinová agresivita a rvačky	22	15,2 %
dav mi poskytuje anonymitu	30	21 %
přidal jsem se (parta, kamarádi apod.)	22	15,2 %
jiné	3	2,1 %
Celkově	144	100 %

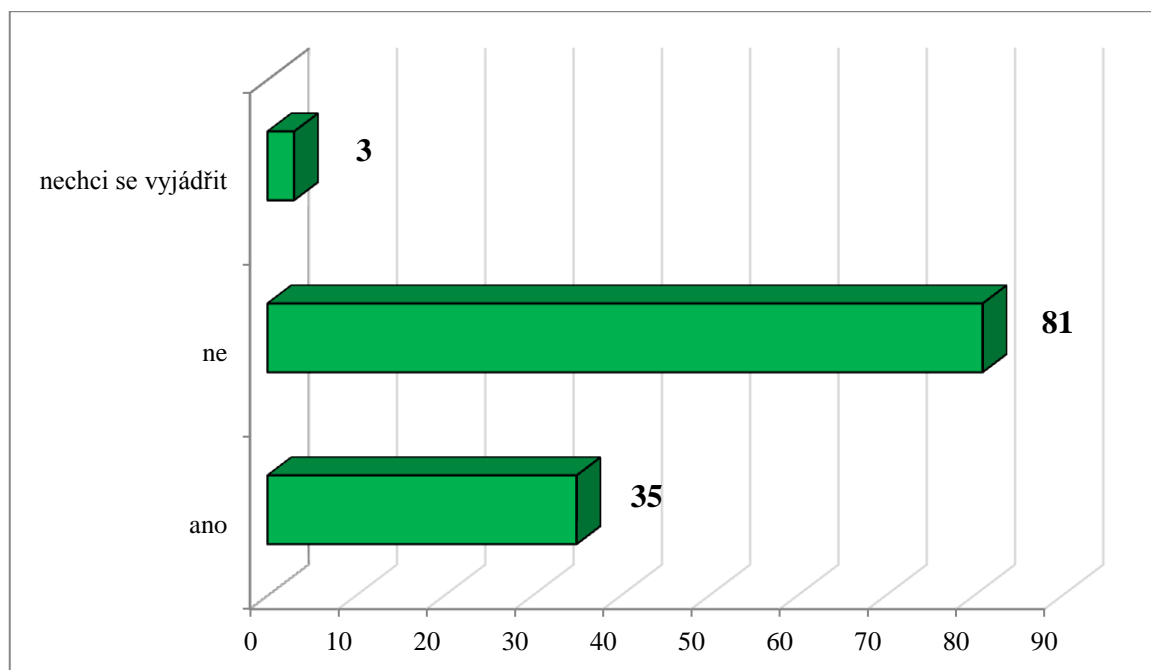
Graf 6 - Motivace ke skupinám (Ultras apod.)

Otázka č. 7 **Chodíte na sportovní utkání z důvodu uvolnění svých emocí a vzteku (mířené na rozhodčího, hráče, či ostatní diváky) v publiku, kde je zachována anonymita davu?**

- ano
- ne
- nechci se vyjádřit

Tab. 7 - Návštěva z důvodu uvolnění svých emocí

návštěva z důvodu uvolnění svých emocí	počet respondentů	percentuálně podíl
ano	35	29,4 %
ne	81	68,1 %
nechci se vyjádřit	3	2,5 %
Celkově	119	100 %

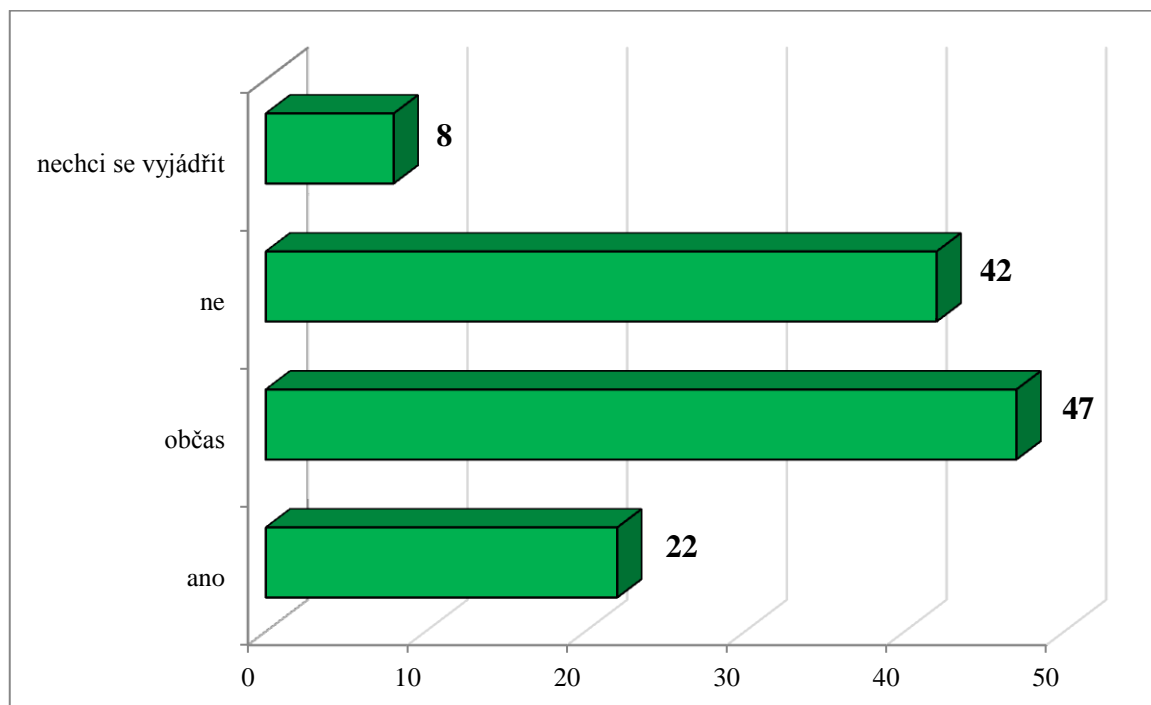
Graf 7 - Návštěva z důvodu uvolnění svých emocí

Otázka č. 8 Požíváte alkohol během sportovního utkání?

- ano
- občas
- ne
- nechci se vyjádřit

Tab. 8 - Požívání alkoholu

požívání alkoholu	počet respondentů	percentuálně podíl
ano	22	18,5 %
občas	47	39,5 %
ne	42	35,3 %
nechci se vyjádřit	8	6,7 %
Celkově	119	100 %

Graf 8 - Požívání alkoholu

Otázka č. 9 Jaká je Vaše ideální představa chování fanoušků na sportovní události?

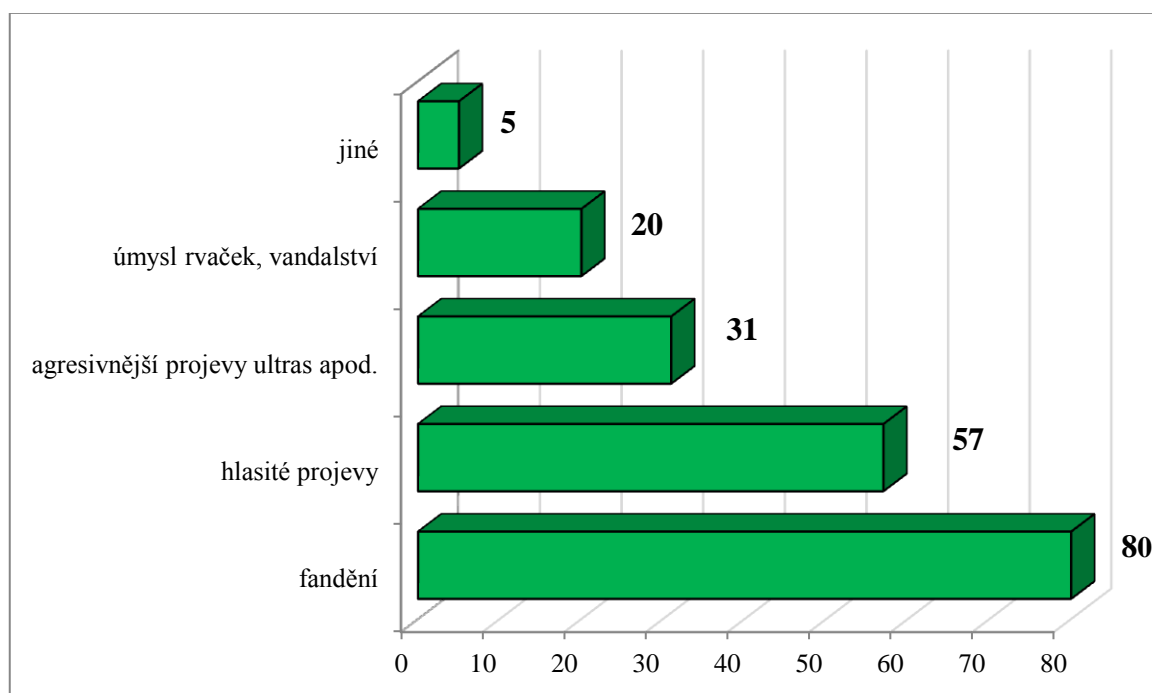
(více možných odpovědí)

- fandění v mezích normy jako psychická pomoc svému týmu pro maximální výkon
- fandění a občasné hlasité projevy směrem k rozhodčímu a protihráčům
- agresivnější projevy ze strany hooligans apod., které přímo neohrožují ostatní diváky
- cokoliv dalšího za úmyslem rvaček a vandalství
- jiné, uveďte prosím jaké.....

Vzhledem k faktu, že naši respondenti mohli v této otázce označit více možností, pracujeme tak s celkovým počtem 193 odpovědí, nikoli s počtem (119) respondentů.

Tab. 9 - Ideální představa chování fanoušků

ideální představa chování fanoušků	počet respondentů	percentuálně podíl
fandění v mezích normy	80	41,5 %
fandění a občasné hlasité projevy	57	29,5 %
agresivnější projevy ze strany ultras atd.	31	16,1 %
další za úmyslem rvaček a vandalství	20	10,3 %
jiné	5	2,6 %
Celkově	193	100 %

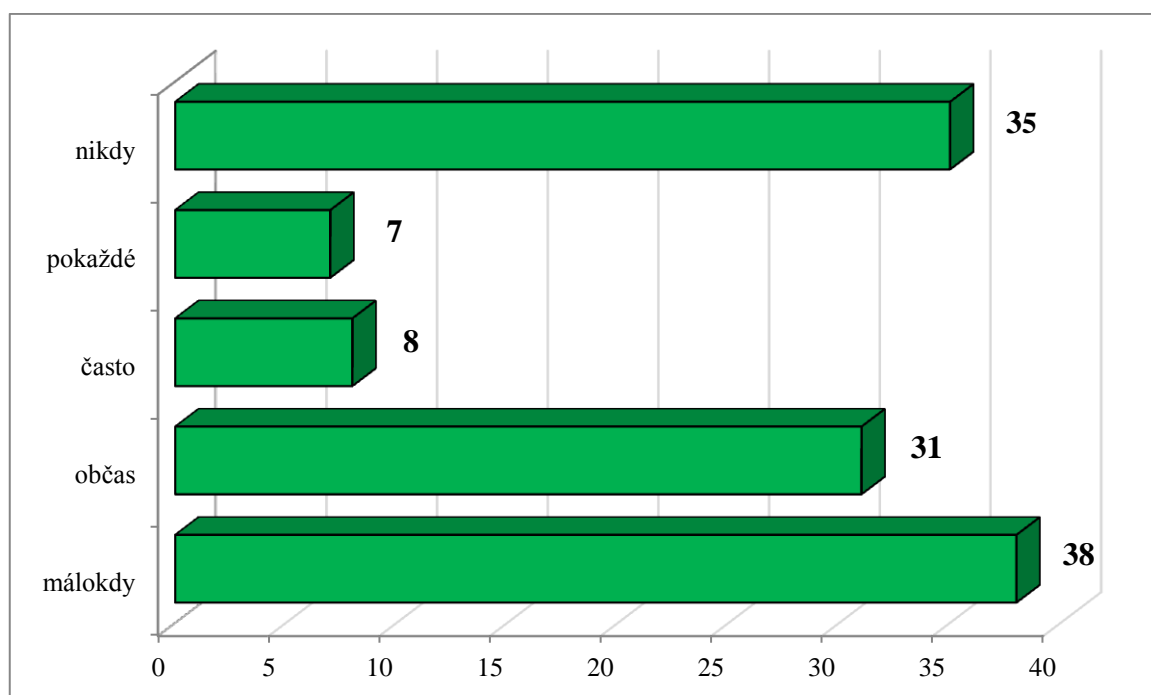
Graf 9 - Ideální představa chování fanoušků

Otázka č. 10 **Setkali jste se někdy s násilím na stadionech?**

- málokdy
- občas
- často
- pokaždé
- nikdy

Tab. 10 - Setkání s násilím na stadionech

setkání s násilím na stadionech	počet respondentů	percentuálně podíl
málokdy	38	31,9 %
občas	31	26,1 %
často	8	6,7 %
pokaždé	7	5,9 %
nikdy	35	29,4 %
Celkově	119	100 %

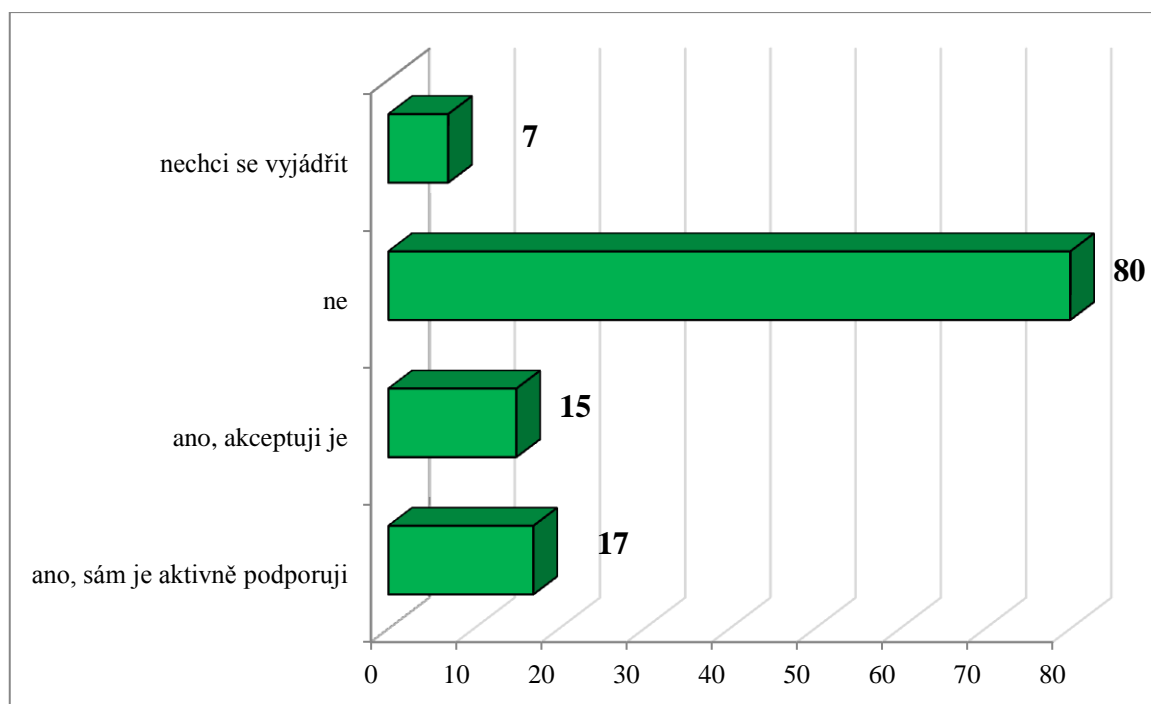
Graf 10 - Násilí na stadionech

Otázka č. 11 Souhlasíte s tvrzením, že projevy ze strany členů Ultras, Rowdies a Hooligans patří k sportovním akcím?

- ano, sám je aktivně podporuji
- ano, akceptuji je, ale nezúčastňuji se
- ne
- nechci se vyjádřit

Tab. 11 - Projevy Ultras, Rowdies a Hooligans

projevy Ultras, Rowdies a Hooligans	počet respondentů	percentuálně podíl
ano, sám je aktivně podporuji	17	14,3 %
ano, akceptuji je, ale nezúčastňuji se	15	12,6 %
ne	80	67,2 %
nechci se vyjádřit	7	5,9 %
Celkově	119	100 %

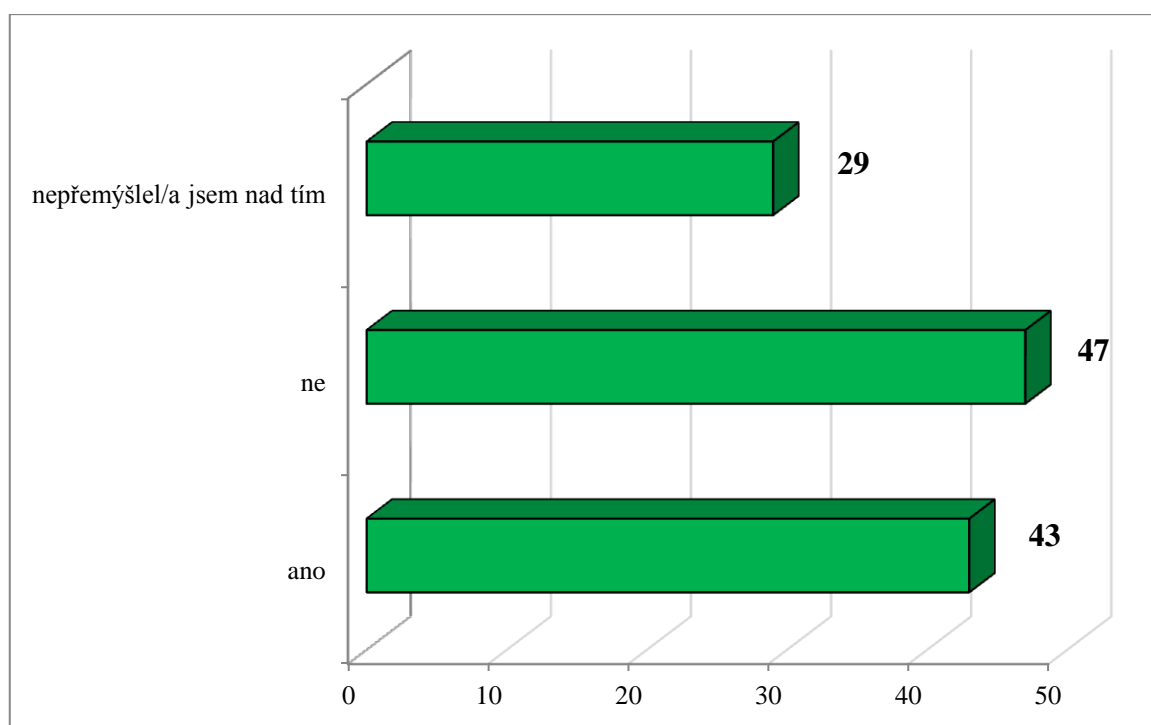
Graf 11 - Projevy Ultras, Rowdies a Hooligans

Otázka č. 12 Cítíte se někdy ohroženi na stadionech při aktuálním narůstajícím diváckém násilí?

- ano
- ne
- nepřemýšlel/a jsem nad touto problematikou

Tab. 12 - Pocit ohrožení na stadionech

pocit ohrožení na stadionech	počet respondentů	percentuálně podíl
ano	43	36,1 %
ne	47	39,5 %
nepřemýšlel/a jsem nad touto problematikou	29	24,4 %
Celkově	119	100 %

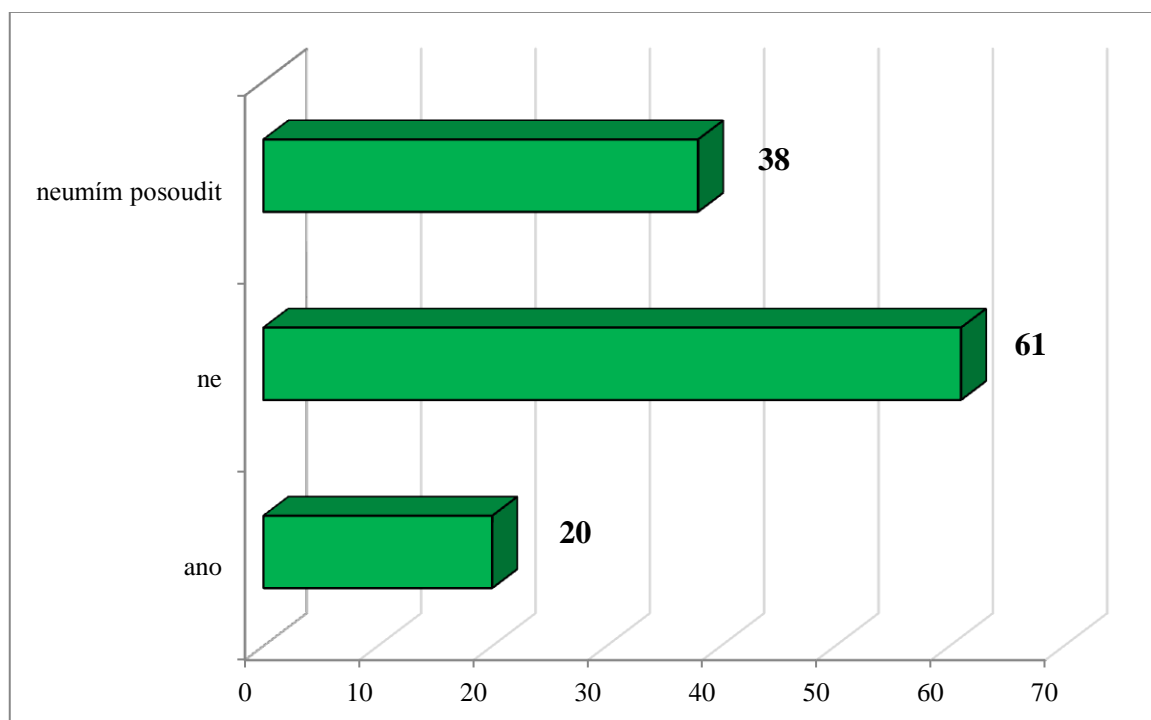
Graf 12 - Pocit ohrožení na stadionech

Otázka č. 13 **Myslíte si, že bezpečnost na stadionech je dostatečná?**

- ano
- ne
- neumím posoudit

Tab. 13 - Dostatečná bezpečnost na stadionech

dostatečná bezpečnost na stadionech	počet respondentů	percentuálně podíl
ano	20	16,8 %
ne	61	51,3 %
neumím posoudit	38	31,9 %
Celkově	119	100 %

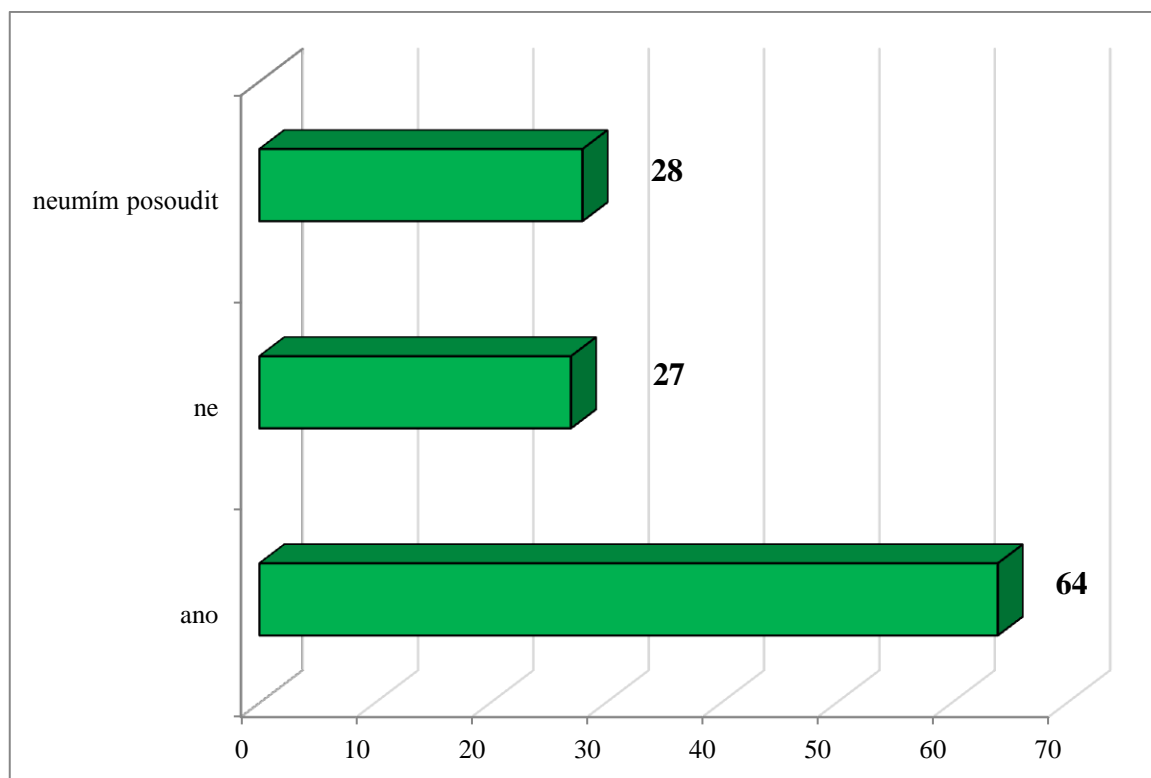
Graf 13 - Dostatečná bezpečnost na stadionech

Otázka č. 14 **Myslíte si, že by se měla zpřísnit opatření pro bezpečnost?**

- ano
- ne
- neumím posoudit

Tab. 14 - Zpřísnění opatření pro bezpečnost

zpřísnění opatření pro bezpečnost	počet respondentů	percentuálně podíl
ano	64	53,8 %
ne	27	22,7 %
neumím posoudit	28	23,5 %
Celkově	119	100 %

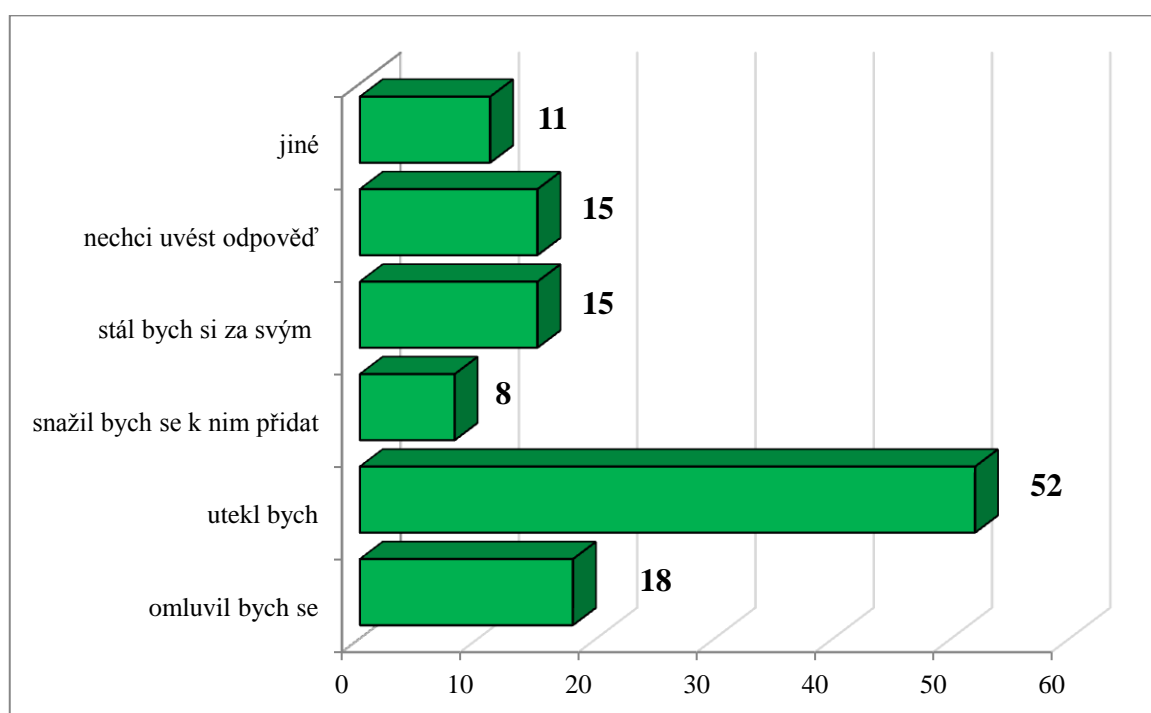
Graf 14 - Zpřísnění opatření pro bezpečnost

Otázka č. 15 Jak byste reagoval, kdybyste se dostal do problémů např. s ultras na stadionu?

- omluvil bych se
- utekl bych
- snažil bych se k nim přidat
- stál bych si za svým a třeba se i popral
- nechci uvést odpověď
- jiné, uveďte jaké.....

Tab. 15 - Reakce na problémy s Ultras

reakce na problémy s ultras	počet respondentů	percentuálně podíl
omluvil bych se	18	15,1 %
utekl bych	52	43,7 %
snažil bych se k nim přidat	8	6,7 %
stál bych si za svým a třeba se i popral	15	12,6 %
nechci uvést odpověď	15	12,6 %
jiné	11	9,3 %
Celkově	119	100 %

Graf 15 - Reakce na problémy s Ultras

Otázka č. 16 **Důvody, které by Vás odradily od návštěvy sportovního utkání?** (více možných odpovědí)

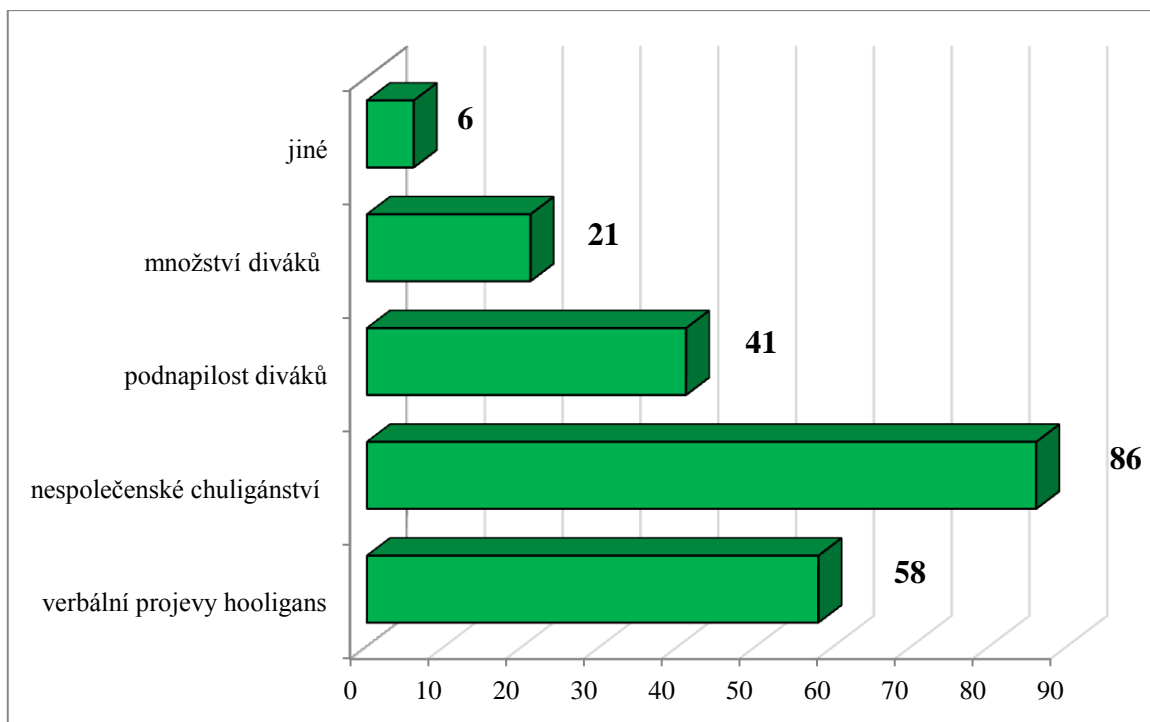
- nespolečenské verbální projevy zejména ze strany ultras, rowdies a hooligans
- nespolečenské fotbalové chuligánství spojené s rizikem zranění ostatních diváků
- podnapilost diváků
- množství diváků (obtížný útěk apod.)
- jiné,
uved'te jaké.....

Vzhledem k faktu, že naši respondenti mohli v této otázce označit více možností, pracujeme tak s celkovým počtem 212 odpovědí, nikoli s počtem (119) respondentů.

Tab. 16 - Důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání

důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání	počet respondentů	percentuálně podíl
nespolečenské verbální projevy zejména ze strany ultras, rowdies a hooligans	58 (58 – 48,7 %)	27,4 %
nespolečenské fotbalové chuligánství spojené s rizikem zranění ostatních diváků	86 (86 – 72,3 %)	40,6 %
podnapilost diváků	41	19,3 %
množství diváků (obtížný útěk apod.)	21	9,9 %
jiné	6	2,8 %
Celkově	212	100 %

Během zpracovávání tab. 16 jsme si z celkového počtu respondentů vypočítali procentuální podíl u odpovědí spojené s verbálními projevy hooligans a s nespolečenským fotbalovým chuligánstvím (riziko zranění okolních diváku). Pro potřebu následného zanalyzování dat v naší hypotéze číslo 3 jsme v tabulce označili tučným písmem množství a procentuální podíl z celkového počtu respondentů, které odrazuje daný projev hooligans od sportovního utkání.

Graf 16 - Důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání

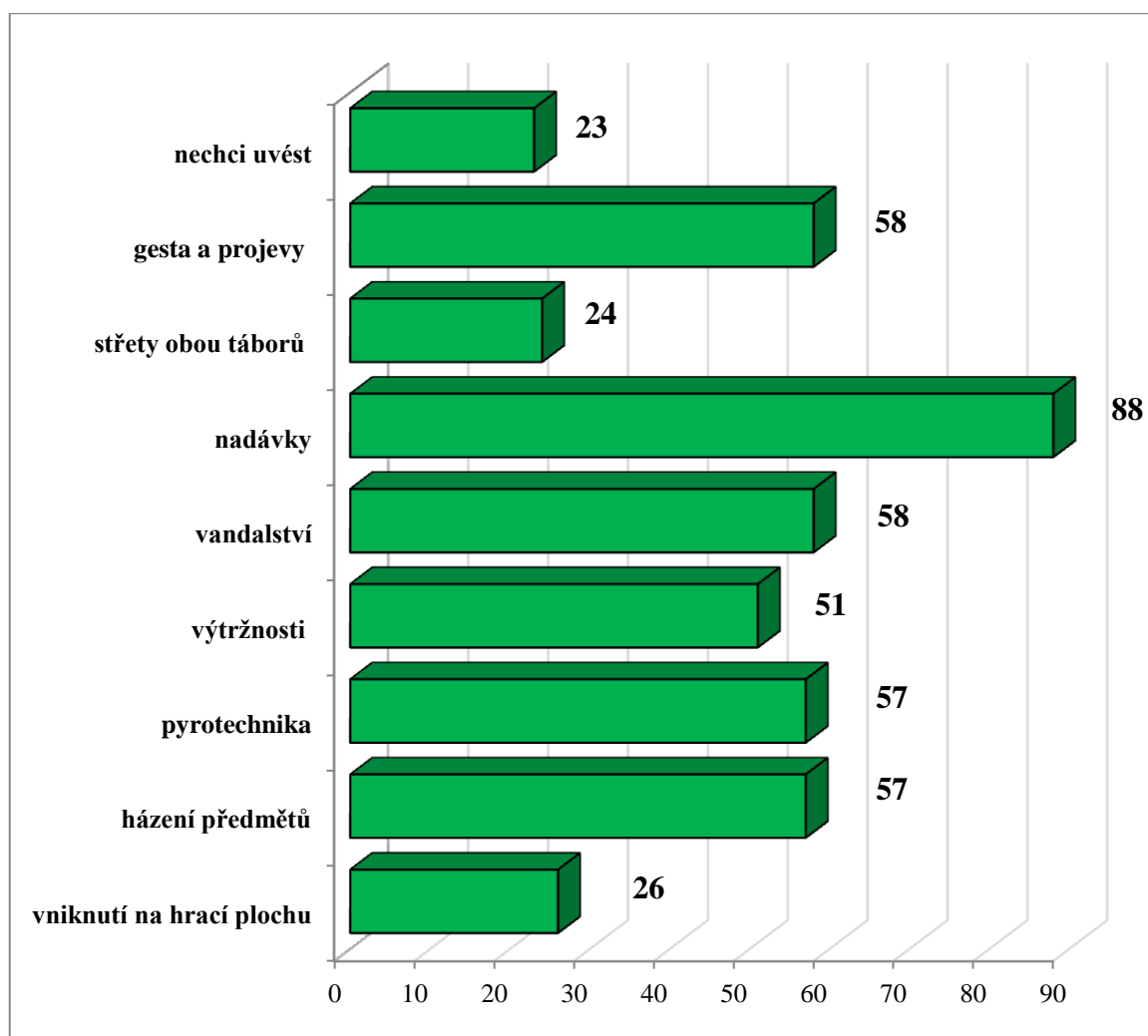
Otázka č. 17 **Se kterými projevy Hooligans jste se setkali?** (více možných odpovědí)

- vniknutí na hrací plochu
- házení předmětů na hrací plochu
- pyrotechnika
- výtržnosti (mimo stadion, na stadionu)
- vandalství
- nadávky
- střety obou táborů (rvačky apod.)
- gesta a projevy (rasistické, antisemitské a nacionálně šovinistické projevy)
- nechci uvést

Vzhledem k faktu, že naši respondenti mohli v této otázce označit více možností, pracujeme tak s celkovým počtem 442 odpovědí, nikoli s počtem (119) respondentů.

Tab. 17 - Zkušenosti s projevy Hooligans

zkušenosti s projevy hooligans	počet respondentů	percentuálně podíl
vniknutí na hrací plochu	26	5,9 %
házení předmětů na hrací plochu	57	12,9 %
pyrotechnika	57	12,9 %
výtržnosti (mimo stadion, na stadióně)	51	11,5 %
vandalství	58	13,1 %
nadávky	88	20 %
sřety obou táborů (rvačky apod.)	24	5,4 %
gesta a projevy (rasistické apod.)	58	13,1 %
nechci uvést	23	5,2 %
Celkově	442	100 %

Graf 17 - Zkušenosti s projevy Hooligans

8.2 Vyhodnocení cílů práce

Stanovili jsme si v bakalářské práci celkem čtyři cíle. První cíl byl přinést ucelený pohled na problematiku násilí na sportovních akcích. Tento cíl se nám podařilo kompaktně obsáhnout v části teoretické, kde jsme popsali všechny nejdůležitější pojmy, které se týkaly této problematiky.

Druhý cíl příslušel zmapování motivace respondentů k sympatizování s hnutí ultras, rowdies a hooligans. Pomocí našeho anonymního dotazníkového šetření byla vytyčena respondentům otázka, která se týká zjištění motivace respondentů k podporování takových skupin, jako jsou hooligans a další. (viz Tab. 6 - Motivace ke skupinám (Ultras apod.))

Třetí cíl byl zjistit zkušenosti respondentů s různým druhem vandalství na sportovních akcích a zmapování pocitů respondentů, zda se cítili v bezpečí nebo ohrožení. Podařilo se nám tento cíl naplnit opět pomocí analýzy výsledků dotazníkového šetření, kde jsme si stanovili několik otázek týkajících se přímo této problematiky. Část tohoto cíle, týkající se bezpečnosti jsme vypracovali do hypotézy č. 4. (viz Tab. 17 - Zkušenosti s projevy Hooligans a str. 62)

Čtvrtý cíl má potvrdit či vyvrátit námi naformulované hypotézy. V naší práci jsme zformovali celkem čtyři hypotézy. Na podkladě vyhodnocení našeho anonymního nestandardizovaného dotazníku jsme tyto hypotézy vyhodnotili, a buď se potvrdily, nebo vyvrátily.

8.3 Vyhodnocení hypotéz

HYPOTÉZA 1 *Předpokládáme, že více než 25 % respondentů navštěvuje sportovní utkání z důvodu odreagování a následnému uvolnění jejich emocí a vzteku v publiku, kde je zachována anonymita davu.*

S touto hypotézou souvisela otázka č. 7.

V 7 otázce jsme se snažili zjistit, zda respondenti chodí na sportovní utkání z důvodu uvolnění svých emocí a vzteku (mířené na rozhodčího, hráče, či ostatní diváky) v publiku, kde je zachována anonymita davu. V publiku uvolní své emoce 35 respondentů, kteří tvořili 29,4 %. Pouze 3 (2,5 %) respondenti se nechtěli vyjádřit

a 81 (68,1 %) respondentů v publiku své emoce nijak neprojevuje. (viz Tab. 7 - Návštěva z důvodu uvolnění svých emocí)

Na základě vyhodnocených výsledků můžeme konstatovat, že Hypotéza č. 1 se potvrdila.

HYPOTÉZA 2 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů ve věku pod 30 let souhlasí s tvrzením, že projevy ultras, rowdies či hooligans (chorály, házení dýmovnic a světlic, fyzické konflikty apod..) tvoří součást sportovní akce.*

S touto hypotézou souvisela otázka č. 11.

V otázce č. 11 jsme se snažili zjistit, kolik respondentů ve věku pod 30 let souhlasí s tvrzením, že projevy skupin ultras, rowdies či hooligans tvoří součást sportovní akce. Celkový počet odpovědí věkové kategorie do 30 let byl 80 respondentů z celkových 119, kteří tvořili 67,3 %. Pouhých 22 (26,9 %) respondentů pod 30 let uvedlo, že s takovým tvrzením souhlasí, což je procentuálně o dost méně jak 50 % respondentů v této věkové kategorii. Dále 4 (5,9 %) respondenti se nechtěli vyjádřit a 54 (67,2 %) respondentů pod 30 let s tímto tvrzením nesouhlasilo a tvořili tak většinu. (viz Tab. 11 - Projevy Ultras, Rowdies a Hooligans)

Na základě vyhodnocených výsledků můžeme konstatovat, že Hypotéza č. 2 se nepotvrdila.

HYPOTÉZA 3 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů ve věku nad 30 let odrazuje od návštěvy sportovního utkání zejména projevy členů hooligans a následné riziko vzniku poranění a násilí.*

S touto hypotézou souvisela otázka č. 16.

V otázce č. 16 jsme se snažili zjistit, kolik respondentů ve věku nad 30 let by odradily projevy hooligans od návštěvy sportovního utkání. V otázce bylo možno zaškrtnout více možností. Dvě z pěti odpovědí souvisely s projevy hooligans a jejich aktivitami spojené s rizikem zranění. Celkový počet odpovědí věkové kategorie nad

30 let byl 39 respondentů z celkových 119, kteří tedy tvořili 32,7 %. První odpověď byla spojena s verbálními projevy hooligans, které by odradily 19 (48,7 %) respondentů ve věkové kategorii nad 30 let. Druhá odpověď byla spojena s aktivitami hooligans, které by mohli mít za následek zranění okolních diváků. Tento projev by odradilo 28 (72,3 %) respondentů ve věku nad 30 let. Projevy hooligans tedy odrazují od návštěvy sportovního utkání v průměru 24 (60,5 %) respondentů z celkových 39 ve věkové kategorii nad 30 let. (viz Tab. 16 - Důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání)

Na základě vyhodnocených výsledků můžeme konstatovat, že Hypotéza č. 3 se potvrdila.

HYPOTÉZA 4 *Předpokládáme, že více než 50 % respondentů považuje bezpečnostní opatření za nedostatečná.*

S touto hypotézou souvisela otázka č. 13 a č. 14.

Ve 13 otázce jsme se snažili zjistit, zda je bezpečnost na stadionech z pohledu diváka dostatečná. V této otázce pouze 20 (16,8 %) respondentů odpovědělo, že považují bezpečnostní opatření za dostatečná. Větší část, celkem 38 respondentů, kteří tvořili 31,9 %, neumělo tuto otázku posoudit a zbylá většina s 61 (51,3 %) respondenty uvedla, že bezpečnostní opatření na stadionech jsou nedostatečná. (viz Tab. 13 - Dostatečná bezpečnost na stadionech)

Ve 14 otázce jsme se snažili zjistit, zda by se měla zpřísnit opatření pro bezpečnost. Možnost ano, tedy volbu zpřísnění opatření chce 64 respondentů, kteří tvoří většinu s 53,8 %. Dále 28 (23,5 %) respondentů neumělo tuto otázku posoudit a 27 (22,7 %) respondentů si myslí, že by se opatření zpřísnit neměla. (viz Tab. 14 - Zpřísnění opatření pro bezpečnost)

Na základě vyhodnocených výsledků můžeme konstatovat, že Hypotéza č. 4 se potvrdila.

9 DISKUZE

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na zjištění, za jakého fotbalového diváka se respondenti považují, jaká je případně jejich motivace podporovat skupiny jako jsou ultras, hooligans, rowdies a zda si lidé myslí, že projevy těchto skupin patří ke sportovním akcím. Zajímalo nás, zdali diváci v publiku využívají anonymitu davu k uvolnění svých emocí a během utkání požívají alkohol. Dále jsme zjišťovali pocit bezpečnosti, úroveň opatření pro bezpečnost a kolik diváků odrazuje projevy skupin, jako jsou ultras, hooligans a rowdies od návštěvy sportovního utkání.

Dále se budeme věnovat vyhodnocení a zároveň provedeme komparaci s odbornou literaturou nebo různými pracemi jiných autorů. Pro vykonání výzkumu jsme využili námi uspořádaný nestandardizovaný dotazník, který byl anonymní a obsahoval uzavřené a polouzavřené odpovědi.

Výzkum byl zaměřen pouze na aktivní lidi, kteří se zúčastňují sportovních akcí. Celkem se nám podařilo získat 119 respondentů. Ze 42,4 % se jedná o respondenty se středoškolským vzděláním s maturitou. Druhou skupinu tvoří z 29,7 % vysokoškolsky vzdělaní respondenti. Dále největší věková skupina oslovených respondentů (37,9 %) byla věková kategorie od 25 až do 30 let a druhá skupina (29,4 %) byla tvořena věkem od 15 až 24 let.

V našem dotazníku jsme také zjišťovali počet navštívených sportovních akcí během posledního roku, kde jednou až pětkrát ročně je navštěvuje 47,1 % respondentů a tvoří tak největší podíl. Nejmenší podíl (14,3 %) tvoří respondenti s 21 a více návštěvami během jednoho roku. Při otázce na zařazení mezi diváky nám respondenti odpověděli, že by se zařadili mezi sportovního diváka bez klubové příslušnosti (38,7 %), fanouška (31,1 %), 2 (1,7 %) respondenti nechtěla tuto informaci uvést a zařazení jako člen ultras, rowdies či hooligans, kde tyto skupiny můžeme v podmínkách ČR brát jako totožné, nám tvoří 28,5 %. Motivace podpory těchto skupin byla z největší části kvůli poskytnutí anonymity davem či adrenalinu.

Jako další nás zajímalo uvolnění emocí. Rozpracovali jsme si v bakalářské práci hypotézu č. 1, která měla tvrzení, že víc než 25 % respondentů navštěvuje sportovní utkání z důvodu odreagování a následnému uvolnění jejich emocí a vzteku v publiku, kde je zachována anonymita davu. Na základě vyhodnocených výsledků můžeme konstatovat, že tato Hypotéza se potvrdila. V publiku uvolní své emoce 29,4 % respondentů a dalších 68,1 % respondentů v publiku své emoce nijak neprojevuje.

Autor John (2015) se ve své práci zajímal o hlavní důvody návštěv na sportovních akcích. 45,6 % dotazovaných odpovědělo, že hlavním důvodem návštěvy je sportovní zážitek a verbální projevy, pouze 3,3 % odpovědělo, že navštěvují tyto akce kvůli potyčkám v publiku. Autoři Slepíčka, Hošek a Hatlová (2011) uvádějí souvislost mezi agresivním chováním na sportovních akcích a sociální deprivací. Sympatizací s projevy ultras, rowdies a hooligans, jako i realizací násilí na stadionech si kompenzují neúspěšné zařazení do společnosti.

Další hypotéza se týkala otázky, kde byl předpoklad, že minimálně 50 % respondentů ve věku pod 30 let souhlasí s tvrzením, že projevy ultras, rowdies či hooligans tvoří součást sportovní akce. Přineslo nám to velice zajímavý fakt, jelikož se tato hypotéza nepotvrdila. Pouhých 26,9 % respondentů pod 30 let uvedlo, že s takovým tvrzením souhlasí. Většina respondentů (67,2 %) s tímto tvrzením nesouhlasila. Výsledek nás překvapil, protože jsme očekávali, že projevy ultras, rowdies a hooligans budou pro mladou generaci blízké a budou toto tvrzení podporovat. Autor Jeřábek (2009) ve výsledcích svého výzkumu uvádí skutečnost, že všichni respondenti, kteří sympatizují s projevy ultras, rowdies, hooligans byli velmi mladí, kdy nejmladšímu bylo 16 a nejstaršímu 25 let. Touto problematikou se také zabýval Hurník (2009). Pojednává o míře tolerance diváků vůči projevům fotbalových hooligans a jeho výsledky se shodují s našimi. Zjistil, že 69 % jeho respondentů věkové kategorie pod 30 let tyto projevy hooligans vadí. Dokonce tato věková kategorie byla nad míru netolerantní k výtržnictví, u kterého respondenti z 82 % uvedli, že jim to velmi vadí. U porovnání ke starší věkové kategorii, tedy ke kategorii respondentů nad 30 let můžeme vidět, že 92,5 % jeho respondentům projevy skupin hooligans vadí. Zjistil tedy, že věková kategorie do 30 let je tolerantnější než starší diváci vůči všem projevům hooligans, ale i přesto pouhých 31 % respondentů souhlasí s tvrzením, že projevy hooligans patří ke sportovním akcím.

Jednou z hypotéz byla otázka, která se týkala důvodů odrazení návštěvy od sportovního utkání. Předpokládali jsme, že více než 50 % respondentů ve věku nad 30 let odrazuje od návštěvy sportovního utkání zejména projevy členů hooligans a následné riziko vzniku poranění a násilí. Toto tvrzení se nám potvrdilo. V této otázce byly dvě odpovědi týkající se hooligans. První odpověď byla spojena s verbálními projevy hooligans, které by odradily 48,7 % respondentů ve věkové kategorii nad 30 let. Druhá odpověď byla spojena s aktivitami hooligans, které by mohli mít za následek

zranění okolních diváků. Tento projev by odradil 72,3 % respondentů ve věku nad 30 let. Projevy hooligans odrazují od návštěvy sportovního utkání v průměru 60,5 % respondentů z celkových 39 respondentů ve věkové kategorii nad 30 let. Důvody, které odrazují diváky od návštěvy sportovního utkání, ve své práci popisuje Hurník (2009). Autor se ve své práci zabýval širším spektrem možných důvodů, které odrazují diváky od návštěvy sportovních akcí. Výsledek však byl skoro totožný. Zjistil, že projevy hooligans odradí celých 61 % jeho respondentů ve věkové skupině nad 30 let. Autor Ježek (2009) na základě analýzy výsledků svého výzkumu uvádí, že 53,69 % jeho respondentů považuje pozívání alkoholických nápojů v průběhu sportovního utkání za negativní jev, který přispívá k agresivním projevům fanoušků. Následně 18 % jeho respondentů uvádí, že od návštěvy sportovního utkání je odradí agresivní chování fanoušků. 17 % jeho respondentů uvádělo přímou zkušenost s násilím na stadionech.

Poslední z hypotéz se vztahovala na bezpečnostní opatření. Předpokládali jsme, že více než 50 % respondentů považuje bezpečnostní opatření za nedostatečná. Toto tvrzení se nám potvrdilo. 51,3 % respondentů uvedla, že bezpečnostní opatření na stadionech jsou nedostatečná. Pouze 16,8 % respondentů odpovědělo, že považují bezpečnostní opatření za dostatečná. Podobnou problematikou se zabývala Burešová (2015). Ta prostřednictvím výzkumného šetření zjišťovala, zda je bezpečnost na sportovních akcích dostatečná. Její výsledky se shodují s našimi. 52 % dotazovaných odpovědělo, že nepovažuje za dostačující bezpečnost na těchto akcích. 33 % považuje bezpečnost za dostačující. Tento fakt lze pokládat za signalizující, jelikož v roce 2009 byla přijata koncepce, která pojednávala o boji vůči divácké agresivitě a o zajištění bezpečnosti na stadionech, i přesto si většina diváků myslí, že bezpečnost je stále nedostačující. John (2015) se dotazoval, zda se respondenti cítí na stadionech bezpečně natolik, že by s sebou vzali své rodiny. Zjistil, že 82,5 % se cítí bezpečně natolik, že by své rodiny na sportovní utkání vzali. Pouze 5,3 % se necítilo na stadionu bezpečně. Autor Hrabálek (2009) ve výsledcích svého výzkumu uvádí, že 63 % jeho respondentů považuje práci policie ČR v boji proti fotbalovým výtržníkům za nedostatečnou a práci pořadatelské služby v této oblasti považuje za nedostatečnou 70 % jeho respondentů. Zmiňovaný autor rovněž zjišťoval, jaký prostředek může být v budoucnu nejefektivnější v boji proti fotbalovým chuligánům. 38 % jeho respondentů apelovalo na úpravu legislativy, 19 % na zlepšení prevence, 20 % na zlepšení práce policie ČR a 11 % na zlepšení práce pořadatelské služby.

10 ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala problematice zvládnání násilí na stadionech v rámci krizového řízení. Cílem práce bylo přinést ucelený náhled na tuto problematiku a poukázat na nedostatečné bezpečnostní podmínky na stadionech. Dav je hodně silné seskupení a pro úspěšné zvládnutí násilí, které produkují například skupiny hooligans je pro složky integrovaného záchranného sboru důležitá příprava a dobré plánování. Obecně můžeme říci, že během jakékoli mimořádné události jsou znalosti v psychologii davu značně důležité. S ní je spojená možnost dav ovlivňovat a manipulovat s ním potřebným směrem. Velmi často se touto cestou může jednat o zachování zdraví, života či majetku. S narůstajícím diváckým násilím se bezpečnost a atraktivita pro příchod obyčejných diváků a fanoušků zmenšuje.

V rozsahu teoretické části jsme nastínili základní a nejdůležitější poznatky, které se týkaly davové psychologie. Součástí byly základní pojmy spojené s psychologií jedince a krizovým řízením. Dále rozdělení druhů davu, faktory ovlivňující davové chování a opatření pro zvládnání diváckého násilí. Po obecné charakteristice chování davu jsme se věnovali praktické části. Praktická část měla za cíl zjistit, zdali diváci v publiku využívají anonymitu davu k uvolnění svých emocí, případně zjistit pocit bezpečnosti a úroveň opatření pro bezpečnost. Dále také zjistit za jakého se respondenti považují fotbalového diváka a pokud podporují skupiny, jako jsou ultras, rowdies či hooligans, tak uvést motivaci. Výsledná data jsou následně přehledně zpracována pomocí grafů a tabulek. Také jsme si v práci vymezili čtyři cíle a definovali hypotézy. Pomocí anonymního dotazníku, který jsme využili k výzkumnému šetření, se nám podařilo zjistit, že více jak čtvrtina diváků chodí na sportovní akce z důvodu uvolnění emocí a vzteku. Jako motivace k tomuto chování slouží především adrenalin a anonymita v davu. Podařilo se nám zjistit, že chování ultras a hooligans odrazují většinu diváků od návštěvy sportovního utkání a co nás opravdu překvapilo, bylo tvrzení opět velké většiny diváků, že ani projevy těchto skupin k utkání nepatří.

Závěrem tedy můžeme říci, že chování hooligans už přerostlo v neúnosnou míru. Většině návštěvníků sportovních akcí to vadí, protože se bojí o své zdraví. Minimálně polovina by si přála zpřísnění bezpečnostního opatření a zlepšení bezpečnostní úrovně. V přesně tomto ohledu by bylo přínosné a vhodné využití aspektů psychologie a tím eliminovat faktory, které nepříznivě ovlivňují dav. Dav potřebuje pravidla (zákony), vedení, kontrolu a především autoritu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDRŠOVÁ, A. *Psychologie a komunikace pro záchranáře: v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 120 s. ISBN 978-80-247-4119-2

ANTUŠÁK, E., KOPECKÝ, Z. *Úvod do teorie krizového managementu I*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0548-7

BAŠTECKÁ, B. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4195-6

BAŠTECKÁ, B. *Terénní krizová práce*. Praha: Grada, 2005, 300 s., ISBN 80-247-0708-X

BREČKA, T. A. *Psychologie katastrof: vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha: Triton, 2009, 119 s. Psyché (Triton). ISBN 978-80-7387-330-1

BUREŠOVÁ, E. *Zajištění bezpečnosti osob a majetku na sportovním utkání*. Zlín, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta logistiky a krizového řízení. Vedoucí práce doc. RSDr. Václav Loško, CSc.

CANETTI, E. *Masa a moc*. 2. vyd., (V nakl. Academia 1.). Překlad Jiří Stromšík. Praha: Academia, 2007. Europa (Academia). ISBN 978-80-200-1512-9

COWAN, Douglas, E., BROMLEY, G. D. *Cults and new religions: a brief history*. Oxford: Blackwell, 2008. Blackwell brief histories of religion. ISBN 978-1-4051-6128-2

EYSENCK, M. W. *Psychology: an international perspective*. New York: Psychology Press, 2004. ISBN 1841693618

FROMM, E. *Anatomie lidské destruktivity: můžeme ovlivnit její podstatu a následky?*. Praha: Aurora, 2007. ISBN 978-80-7299-089-4

GEIST, B. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-86226-07-7

GOLDBLATT, D., ACTON, J. *Kniha fotbalu: ligy, týmy, taktiky, pravidla*. Praha: Knižní klub, 2010. ISBN 978-80-242-2725-2

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

HAYES, N. *Základy sociální psychologie*. 6. vyd. Překlad Irena Štěpaníková. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-909-5.

HENDRYCH, T. Termín krizová situace a jeho vymezení v krizovém řízení. In: *Časopis 112*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. Roč. 7 č. 6 s. 11 - 13. ISSN 1213-7057

HRABÁLEK, J. *Prevence a represe v boji s diváckým násilím*. Diplomová práce. Zlín: Universita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009. 102 s. Vedoucí diplomové práce doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.

HURNÍK, V. *Ochrana spotřebitele na fotbalových stadionech*. Praha, 2009. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta podnikohospodářská. Vedoucí práce Ing. Olga Horová, Ph.D.

CHALUPA, R. *Efektivní krizová komunikace: pro všechny manažery a PR specialisty*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 169 s. Komunikace (Grada). ISBN 978-80-247-4234-2

ISPAS, A. *Psychology and politics: a social identity perspective*. New York: Psychology Press, 2013. ISBN 9780203571590

JANDOUREK, J. *Průvodce sociologií*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2397-6

JEŘÁBEK, J. *Hooligans: násilí na fotbalových stadionech*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova universita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2009. 70 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Ema Štěpařová.

JEŽEK, J. *Sociálně patologický jev – fotbalové násilí*. Diplomová práce. Zlín: Universita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2009. 87 s. Vedoucí diplomové práce Ing. Mgr. Svatava Kašpárková, Ph.D.

JOHN, J. *Agresivita publika na zimních stadionech v České republice od roku 1993*. Brno, 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sportovních studií. Vedoucí práce prof. PhDr. Aleš Sekot, CSc.

KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-362-8

LE BON, G. *Psychology of crowds*. Southampton: Sparkling, 2009. ISBN 9781907230080

MALINA, J. *Antropologický slovník, aneb, Co by mohl o člověku vědět každý člověk: (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, c2009. ISBN 978-80-7204-560-0

MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004

MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0

MAWSON, A. R. *Mass panic and social attachment: the dynamics of human behavior*. Burlington, VT: Ashgate, c2007

MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy: (psychologie hromadného chování)*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0930-4

NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 2. vyd., rozš. a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9

NIKL, J., VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2

PETRUSEK, M. *Dějiny sociologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3234-3

PETRUSEK, M. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 2009. ISBN 978-80-87207-02-4

POSPÍŠIL, M. *Řešení konfliktů a stresů: manipulace v komunikaci, aneb, jak lépe řešit konflikty, stresy, žít šťastně a odpovědně, posílit svou důstojnost a sebevědomí*. 1. vyd. Plzeň: M. Pospíšil, 2007. ISBN 978-80-903529-1-9

REICHEL, J. *Kapitoly systematické sociologie*. 2. vyd., přeprac. a dopl., Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2594-9

SEKOT, A (ed.). *Sociální dimenze sportu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3581-1

- SEKOT, A. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4201-X
- SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 8024725622
- SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1838-8
- SLEPIČKA, P., HOŠEK, V., HÁTLOVÁ, B. *Psychologie sportu*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1602-5.
- SLEPIČKOVÁ, I. *Aktuální otázky sociologie sportu: sborník ze semináře [CD-ROM]*. S. 1.: Sekce sociologie sportu, c2007. ISBN 978-80-86317-55-7.
- SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. 1. vyd. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7
- SMOLÍK, J. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7
- SOPÓCI, J. *Kolektívne správanie a sociálne hnutie*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. ISBN: 978-80-2231-905-8.
- STOLLEY, K. S. *The basics of sociology*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2005. ISBN 0313323879
- VODÁČKOVÁ, D. *Krizová intervence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-342-0
- VYMĚTAL, Š. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada, 2009. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2510-9
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8
- ZÁMEK, D. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-429-9

Časopis

STAŇKOVÁ, E., BOS, O., KRULÍK, O. Komunikace v mimořádných situacích a dalších nebezpečných situacích: Situace v České republice a aktuální vývoj ve světě. *Policista*, 2008, č. 3, Příloha, str. I – VI. ISSN 1211-7943

Internetové zdroje

BLAHUTKOVÁ, M., PACHOLÍK, V: *Psychologie sportu*. Docplayer.cz [online]. ©, 2015 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/602404-Psychologie-sportu-marie-blahutkova-viktor-pacholik.htm>

Fotbal.cz: *Stanovy Fotbalové asociace České republiky* [online]. Praha: © eSports.cz, s.r.o., 2015 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/7>

Ministerstvo vnitra České republiky: *Bezpečí na sportovních utkáních, Manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha: ©, 2008 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: www.policie.cz/soubor/01-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx

Policie.cz: *Spolupráce mezi ČMFS a Policií ČR, 01 - Manuál pro fotbalové kluby.pdf, 05 - Dohoda mezi ČMFS a Policií ČR.rtf* [online]. Praha: ©, 2015 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/spoluprace-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx>

VACULÍK M.: *Vybrané pojmy ze sociální psychologie* [online]. ©, 2006 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/estud/fss/js06/psy108/Vybrane_pojmy_ze_socialni_psychologie.pdf

VOKUŠ, J. Policie.cz: *Pořádkové jednotky a antikonfliktní týmy* [online]. Praha: ©, 2014 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/poradkove-jednotky-a-antikonfliktni-tymy.aspx>

WHO.(n.d.): *Definition and typology of violence* [online]. ©, 2010 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

Legislativa

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČSLH - Českého svazu ledního hokeje

FAČR - Fotbalová asociace České republiky

FIFA - Mezinárodní federace fotbalových asociací

IZS - Integrovaný záchranný systém

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV ČR - Ministerstvo vnitra České republiky

UEFA - Unie evropských fotbalových asociací

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

<i>Tab. 1 - Věk respondentů</i>	41
<i>Tab. 2 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů</i>	42
<i>Tab. 3 - Počet sportovních akcí</i>	43
<i>Tab. 4 - Typ sportu.....</i>	44
<i>Tab. 5 - Zařazení diváka</i>	45
<i>Tab. 6 - Motivace ke skupinám (Ultras apod.)</i>	47
<i>Tab. 7 - Návštěva z důvodu uvolnění svých emocí.....</i>	48
<i>Tab. 8 - Požívání alkoholu.....</i>	49
<i>Tab. 9 - Ideální představa chování fanoušků.....</i>	50
<i>Tab. 10 - Setkání s násilím na stadionech</i>	51
<i>Tab. 11 - Projevy Ultras, Rowdies a Hooligans</i>	52
<i>Tab. 12 - Pocit ohrožení na stadionech</i>	53
<i>Tab. 13 - Dostatečná bezpečnost na stadionech.....</i>	54
<i>Tab. 14 - Zpřísnění opatření pro bezpečnost</i>	55
<i>Tab. 15 - Reakce na problémy s Ultras</i>	56
<i>Tab. 16 - Důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání</i>	57
<i>Tab. 17 - Zkušenosti s projevy Hooligans.....</i>	59

SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

<i>Graf 1 - Věk respondentů</i>	42
<i>Graf 2 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů</i>	43
<i>Graf 3 - Počet sportovních akcí</i>	44
<i>Graf 4 - Typ sportu</i>	45
<i>Graf 5 - Zařazení diváka</i>	46
<i>Graf 6 - Motivace ke skupinám (Ultras apod.)</i>	47
<i>Graf 7 - Návštěva z důvodu uvolnění svých emocí</i>	48
<i>Graf 8 - Požívání alkoholu</i>	49
<i>Graf 9 - Ideální představa chování fanoušků</i>	50
<i>Graf 10 - Násilí na stadionech</i>	51
<i>Graf 11 - Projevy Ultras, Rowdies a Hooligans</i>	52
<i>Graf 12 - Pocit ohrožení na stadionech</i>	53
<i>Graf 13 - Dostatečná bezpečnost na stadionech</i>	54
<i>Graf 14 - Zpřísnění opatření pro bezpečnost</i>	55
<i>Graf 15 - Reakce na problémy s Ultras</i>	56
<i>Graf 16 - Důvod odrazující od návštěvy sportovního utkání</i>	58
<i>Graf 17 - Zkušenosti s projevy Hooligans</i>	59

SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍLOH

<i>Příloha 1 - Dotazník</i>	<i>76</i>
-----------------------------------	-----------

Příloha 1 - Dotazník

Dovoluji si Vás oslovit a požádat o spolupráci ve formě vyplnění anonymního nestandardizovaného dotazníku. Tento dotazník bude nedílnou součástí bakalářské práce v rámci ukončení mého bakalářského studia v oboru Plánování a řízení krizových situací na Českém vysokém učení technickém v Praze.

Odpovědi prosím Vás označte pouze křížkem. U některých otázek můžete označit i více možností. U dalších, které mají na výběr odpověď jiné, jinde apod. je volný prostor pro Vaši osobní odpověď. Pokud budete mít potřebu se k některé z otázek více rozepsat, rozhodně neváhejte a učiňte tak.

Vámi poskytnuté informace jsou zcela anonymní! Budou sloužit pouze pro účely zpracování mé bakalářské práce.

Děkuji za Váš čas a spolupráci

Tomáš Chlapec

1. Uveďte Váš věk

- 15 - 24 let
- 25 - 30 let
- 31 - 40 let
- 41 - 50 let
- 51 - 60 let

2. Dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné vzdělání
- vysokoškolské

3. Kolikrát jste během posledního roku navštívili sportovní akci?

- 1 - 5
- 6 - 10
- 11- 20
- 21 a více krát

4. Jakého sportu jste příznivec? (můžete označit více odpovědí)

- fotbal
- hokej
- ostatní,

uved'te prosím jakého.....

5. Považujete se za:

- sportovního diváka (bez klubové příslušnosti)
- fanouška (se vztahem k některému týmu)
- člena Ultras (choreo, pokřiky, pyrotechnika)
- člena Rowdies
- člena Hooligans (násilí, bitky apod.)
- nechci uvést

6. Pokud jste v otázce č. 4 zvolili možnost Ultras, Rowdies nebo Hooloigans uveďte prosím motivaci? (můžete označit více odpovědí)

- aktivní způsob trávení volného času
 - adrenalin
 - výtržnosti
 - skupinová agresivita a rvačky
 - dav mi poskytuje anonymitu
 - přidal jsem (parta, kamarádi apod.)
 - jiné,
- uveďte jaké.....

7. Chodíte na sportovní utkání z důvodu uvolnění svých emocí a vzteku (mířené na rozhodčího, hráče, či ostatní diváky) v publiku, kde je zachována anonymita davu?

- ano
- ne
- nechci se vyjádřit

8. Požíváte alkohol během sportovního utkání?

- ano
- občas
- ne
- nechci se vyjádřit

9. Jaká je Vaše ideální představa chování fanoušků na sportovní události? (můžete označit více odpovědí)

- fandění v mezích normy jako psychická pomoc svému týmu pro maximální výkon
 - fandění a občasné hlasité projevy směrem k rozhodčímu a protihráčům
 - agresivnější projevy ze strany ultras, rowdies, či hooligans, které přímo neohrožují ostatní diváky
 - cokoliv dalšího za úmyslem rvaček a vandalství
 - jiné,
- uved'te prosím jaké.....

10. Setkali jste se někdy s násilím na stadionech?

- málokdy
- občas
- často
- pokaždé
- nikdy

11. Souhlasíte s tvrzením, že projevy ze strany členů Ultras, Rowdies a Hooligans patří k sportovním akcím?

- ano, sám je aktivně podporuji
- ano, akceptuji je, ale nezúčastňuji se
- ne
- nechci se vyjádřit

12. Cítili jste se někdy ohroženi na stadionech při aktuálním narůstajícím diváckém násilí?

- ano
- ne
- nepřemýšlel/a jsem nad touto problematikou

13. Myslíte si, že bezpečnost na stadionech je dostatečná?

- ano
- ne
- neumím posoudit

14. Myslíte si, že by se měla zpřísnit opatření pro bezpečnost?

- ano
- ne
- neumím posoudit

15. Jak byste reagoval, kdybyste se dostal do problémů např. s ultras na stadionu?

- omluvil bych se
 - utekl bych
 - snažil bych se k nim přidat
 - stál bych si za svým a třeba se i popral
 - nechci uvést odpověď
 - jiné,
- uved'te jaké.....

16. Důvody, které by Vás odradily od návštěvy sportovního utkání? (více možných odpovědí)

- nespolečenské verbální projevy zejména ze strany ultras, rowdies a hooligans
 - nespolečenské fotbalové chuligánství spojené s rizikem zranění ostatních diváků
 - podnapilost diváků
 - množství diváků (obtížný útěk apod.)
 - jiné,
- uved'te jaké.....

17. Se kterými projevy hooligans jste se setkali? (více možných odpovědí)

- vniknutí na hrací plochu
- házení předmětů na hrací plochu
- pyrotechnika
- výtržnosti (mimo stadion, na stadione)
- vandalství
- nadávky
- střety obou táborů (rvačky apod.)
- gesta a projevy (rasistické, antisemitské a nacionálně šovinistické projevy)
- nechci uvést